Socialförsäkringsutskottets betänkande 1985/86:14

om studiesocialt stöd m. m. (prop. 1985/86:100)

SfU
1985/86:14

I betänkandet behandlas proposition 1985/86:100, bil. 10 (utbildningsdepartementet), litt. E Studiestöd m. m. anslagen E 1–E 8. Vidare behandlas bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet) litt. B 4 såvitt avser förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter. Propositionen i sistnämnda del har överlämnats från arbetsmarknadsutskottet till socialförsäkringsutskottet tillsammans med tre motioner och arbetsmarknadsutskottets yttrande AU 1985/86:2 y. Yttrandet återfinns som bilaga 1 till betänkandet.

Utskottet behandlar i detta betänkande även de motioner från den allmänna motionstiden i år som rör studiesocialt stöd, jämte en från utbildningsutskottet överlämnad motion, som väckts med anledning av proposition 1985/86:67 om vissa bestämmelser om svenskundervisning för vuxna invandrare.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1985/86:100, bil. 10 (utbildningsdepartementet) under litt. E Studiestöd m. m. föreslagit riksdagen att

(E 1) godkänna att 31 700 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att delvis finansiera anslaget,

(E 1) till *Centrala studiestödsnämnden m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 82 807 000 kr.,

(E 2) till *Ersättning till vissa myndigheter för deras handläggning av studiesocialt stöd* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 12 520 000 kr.,

(E 3) till *Studiehjälp m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 1 576 445 000 kr.,

(E 4) godkänna de förändringar av utbetalningsrutinerna för studiemedel som förordats i propositionen,

(E 4) till *Studiemedel m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 4 728 290 000 kr.,

(E 5) anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),

(E 5) godkänna vad som förordats om en tvåårig försöksverksamhet med ett utvidgat kollektivt ansökningsförfarande för dagstudiestödens internatbidrag,

(E 5) godkänna vad som förordats om en tvåårig försöksverksamhet med friare resursutnyttjande inom vuxenstudiestödsområdet,

(E 5) godkänna att 794 800 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget,

(E 5) till *Vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 794 800 000 kr.,

(E 6) godkänna att 49 400 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget,

(E 6) till *Timersättning vid vissa vuxenutbildningar* för budgetaret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 188 500 000 kr.,

(E 7) till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.,

(E 8) medge att regeringen lämnar talboks- och punktskriftsbiblioteket det beställningsbemyndigande om 2 300 000 kr. för budgetåret 1987/88 som förordats i propositionen,

(E 8) till *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 78 040 000 kr.

Det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) finns intaget som bilaga 2 till betänkandet.

Vidare har regeringen i proposition 1985/86:100, bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet) under anslaget B 4 Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag föreslagit riksdagen att

anta ett inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

Lagförslaget återfinns som bilaga 3 till betänkandet.

Motioner

Motion väckt med anledning av proposition 1985/86:67 om vissa bestämmelser om svenskundervisning för vuxna invandrare och som överlämnats från utbildningsutskottet

I motion 1985/86:246 av Sivert Andersson m. fl. (s) hemställs

5. att riksdagen uttalar att ramen för timstudiestöd bör utökas för att täcka behovet av sfi-timmar.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1985/86

I motion 1985/86:Sf346 (motivering i 1985/86:A608) av Rosa Östh m. fl. (c), hemställs

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studiestöd för tidigare hemarbetande kvinnor.

I motion 1985/86:Sf401 av Bengt Kronblad (s) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en översyn av särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

I motion 1985/86:Sf402 (motivering i 1985/86:T220) av Lars Werner m. fl. (vpk), hemställs att riksdagen beslutar att under bil. 10 Utbildningsdepartementet, E 8. Bidrag till vissa studiesociala ändamål, anvisa 15 000 000 kr. utöver regeringens förslag avseende studeranderabatter.

I motion 1985/86:Sf403 av Ewa Hedqvist Petersen m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller att studiemedelskommittén får i uppdrag att utreda frågan om 18–19-åringars rätt till studiemedel för gymnasiestudier på annan ort än hemorten.

I motion 1985/86:Sf405 (motivering i 1985/86:Ub807) av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen begära nya regler som underlättar för studerande att få studiemedel för studier utomlands.

I motion 1985/86:Sf406 av Anita Johansson m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av förbättringar av dag- och timstudiestödet inom vuxenutbildningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om finansieringen av vuxenutbildningen.

I motion 1985/86:Sf407 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av barntillägg för studerande med särskilt vuxenstudiestöd.

I motion 1985/86:Sf408 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att den egentliga målgruppen för särskilt vuxenstudiestöd alltid bör få bifall till sina ansökningar oberoende av var och vid vilket ansökningstillfälle de söker,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om vikten av att den som tillhör målgruppen skall kunna få sin ansökan prövad och bifallen även om den inkommit efter gällande ansökningstid.

I motion 1985/86:Sf409 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om möjligheter till urval bland sökande till särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa samt en översyn av möjligheter till samordning av vuxenstudiestöden genom försöksverksamhet.

I motion 1985/86:Sf410 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om införande av rätt till ersättning för restid i anslutning till timersättning för deltagare i grundutbildning för vuxna och undervisning i svenska för vuxna invandrare.

I motion 1985/86:Sf411 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om möjlig rätt för Förbundet mot läs- och skrivsvårigheter att inge

kollektiv ansökan om dagstudiestöd. internatbidrag samt i förekommande fall inkomstbidrag.

I motion 1985/86:Sf412 av Ove Karlsson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en höjning av åldersgränsen för rätt till särskilt vuxenstudiestöd från 45 till 55 år.

I motion 1985/86:Sf414 av Kristina Svensson och Iréne Vestlund (s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en översyn av reglerna för det särskilda vuxenstudiestödet för längre studier (SVUX).

I motion 1985/86:Sf415 av Berit Oscarsson m. fl. (s) hemställs

2. att riksdagen beslutar om sådan ändring av studiestödslagen (1973:349) att övre åldersgränsen för särskilt vuxenstudiestöd höjs till 55 år med särskilda regler för dem som påbörjat studier strax före denna ålder.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att reglerna för fördelning av vuxenstudiestöd bör utformas så att möjligheterna att erhålla stöd blir så lika som möjligt i hela landet.

I motion 1985/86:Sf416 av Erkki Tammenoksa m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att de som beviljats särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa garanteras stödet för genomförandet av grundskolekompetens. förslagsvis högst fyra terminer,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de s. k. kortutbildade som har behov av grundskolekompetens skall beviljas särskilt vuxenstudiestöd utan urvalsförfarande.

I motion 1985/86:Sf418 av Ingvar Björk (s) hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för att anslaget för studielitteratur till synskadade högskolestuderande bör införas som förslagsanslag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de prioriteringar för produktionen av studielitteratur som anges i regleringsbrev för budgetåret 1984/85 bör upphävas.

I motion 1985/86:Sf419 av Jan Hyttring (c) hemställs att riksdagen beslutar anslå 6 940 000 kr. i statsbidrag till studerandehälsovården för budgetåret 1986/87.

I motion 1985/86:Sf420 av Marianne Stålberg och Margareta Winberg (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av suppleanter i vuxenutbildningsnämnderna.

I motion 1985/86:Sf421 av Bo Hammar m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen med ändring av proposition 1985/86:100, bil. 10, E 8, anslår ett i förhållande till regeringens förslag höjt belopp med 266 000 kr. motsvarande pris- och löneuppräkning med sammanlagt 7,1 %.

I motion 1985/86:Sf422 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en skyndsam översyn av nuvarande regler för det särskilda vuxenstudiestödet för arbetslösa.

I motion 1985/86:Sf423 av Kerstin Göthberg (c) hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om rätt för slöjdare att erhålla vuxenstudiestöd vid kurs på Säterglantans kursgård.

I motion 1985/86:Sf424 av Görel Bohlin och Elisabeth Fleetwood (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att de prioriteringar för produktionen av studielitteratur som anges i regleringsbrev för budgetåret 1984/85 upphävs.

I motion 1985/86:Sf425 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av att återbetalningsperioderna för studiemedelsavgiften fördelas jämnare över kalenderåret.

I motion 1985/86:Sf426 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att studiemedlens totalbelopp höjs till 155 % av basbeloppet,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att bidragsdelens andel av totalbeloppet bör höjas till 25 % av totalbeloppet,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att barntillägget görs om till bidrag,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att alla studerande över 18 år skall ha rätt till studiemedel,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att avgiftsgränsen för återbetalning enbart prövas mot egen aktuell inkomst och att äktamakeprövningen avskaffas,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vid återbetalning av studiemedel avgiftsunderlaget (gränsen) baseras på medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet och att inkomster på den nivån eller under ej medför återbetalningsskyldighet samt att successiv upp- och nedtrappning av gränsen sker,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att år som den skuldsatte ej har en inkomst motsvarande medianlönen för TCO-kollektivet avskrivs som återbetalningspliktigt,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att återbetalningsplikten återinträder först när den egna inkomsten når över medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att återbetalningarna av studiemedel skall ske tolv gånger per år i stället för nuvarande tre gånger per år,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att fribeloppsgränsen endast skall omfatta den faktiska studieperioden och att inkomster från perioder mellan terminer, t. ex. jul- och sommaruppehåll, ej skall påverka fribeloppet,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att studiemedel även fortsättningsvis skall utbetalas två gånger per termin,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om att vårdbidrag ej skall räknas som inkomst vid prövning av rätten till studiemedel,

14. att riksdagen beslutar att med ändring i proposition 1985/86:100 bil. 10, utbildningsdepartementet, E 4. Studiemedel m. m., anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 405 400 000 kr. förhöjt belopp.

I motion 1985/86:Sf427 (motivering i 1985/86:Kr312) av Karin Söder m. fl. (c), hemställs att riksdagen beslutar om en höjning av studiemedelsnivån från 145 % av basbeloppet till 148 % från den 1 juli 1986.

I motion 1985/86:Sf428 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), (motivering i 1985/86:A604) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om studiemedelskommittén i vad avser avskaffande av äktamakeprövningen vid återbetalning av studiemedel.

I motion 1985/86:Sf430 av Barbro Sandberg m. fl. (fp), hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående extra tillägg till gymnasieelev som brutit med familjeekonomin,

3. att riksdagen beslutar att den av regeringen föreslagna försöksverksamheten med utökad möjlighet till kollektiv ansökan om dagstudiestödets internatbidrag endast skall gälla handikappade grupper enligt de principer som föreslagits i denna motion.

I motion 1985/86:Sf431 av Per Unckel m. fl. (m) hemställs (motivering i motion 1985/86:Ub838)

1. att riksdagen beslutar att till *E 4. Studiemedel m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 4 738 290 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om studiestöd för studier utomlands,

4. att riksdagen beslutar att de särskilda anslagposterna *Uppsökande verksamhet på arbetsplatser* samt *Planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer samt information om vuxenstudiestöden* bestäms till sammanlagt 8 000 000 kr.,

5. att riksdagen beslutar fastställa timstudiestödet till 40 kr. per studietimme,

6. att riksdagen beslutar fastställa antalet timstudiestöd till 15 000,

7. att riksdagen beslutar fastställa dagstudiestödets inkomstbidrag till 240 kr.,

8. att riksdagen beslutar fastställa antalet dagstudiestöd till 13 000,

9. att riksdagen beslutar fastställa antalet vuxenstudiestöd till 14 200,

10. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag om en tvåårig försöksverksamhet med ett utvidgat kollektivt ansökningsförfarande för dagstudiestödens internatbidrag,

11. att riksdagen beslutar godkänna att 638 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget *E 5. Vuxenstudiestöd m. m.*,

12. att riksdagen beslutar att till *E 5. Vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 638 000 000 kr.,

13. att riksdagen beslutar fastställa det högre beloppet av timersättningen till 40 kr. per studietimme,

14. att riksdagen beslutar godkänna att 41 900 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget *E 6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar*,

15. att riksdagen beslutar att till *E 6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar* för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 181 000 000 kr.,

16. att riksdagen beslutar att till *E 8. Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 78 170 000 kr.

I motion 1985/86:Sf432 (motivering i 1985/86:A276) av Lars Ulander m. fl. (s) hemställs

1. att riksdagen antar 2 kap. 1 § i regeringens förslag till lag om ändring i lagen om socialavgifter i nedan som *Motionärernas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag	*Motionärernas förslag*
2 kap.	
1 §	
En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. sjukförsäkringsavgift med 9,30 procent,	
2. folkpensionsavgift med 9,45 procent,	
3. tilläggspensionsavgift efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. delpensionsavgift med 0,50 procent,	
5. barnomsorgsavgift med 2,20 procent,	
6. arbetsskadeavgift med 0,60 procent,	
7. arbetsmarknadsavgift med *1,886* procent,	7. arbetsmarknadsavgift med *2,006* procent,
8. arbetarskyddsavgift med 0,35 procent,	
9. vuxenutbildningsavgift med *0,264* procent,	9. vuxenutbildningsavgift med *0,270* procent,
10. lönegarantiavgift med 0,20 procent.	
Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.	
Staten betalar inte arbetsskadeavgift.	

2. att riksdagen till *Vuxenstudiestöd m. m.* under tionde huvudtiteln för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 816 800 000 kr.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1985/86 och som överlämnats från arbetsmarknadsutskottet

I motion 1985/86:A206 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

5. att riksdagen beslutar anta följande som *Motionärernas förslag* betecknade förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter:

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Föreslagen lydelse	*Motionärernas förslag*
2 kap. 1 §	
En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. *sjukförsäkringsavgift* med 9,30 procent,	
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent,	
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,	
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,	
6. *arbetsskadeavgift* med 0,60 procent,	
7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,886* procent,	7. *arbetsmarknadsavgift* med *2,486* procent,
8. *arbetarskyddsavgift* med 0,35 procent,	
9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,264 procent samt	
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.	
Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.	
Staten betalar inte arbetsskadeavgift.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

I motion 1985/86:A255 av Karin Söder m. fl. (c) hemställs

11. att riksdagen beslutar avslå proposition 1985/86:100 bil. 12 med förslag om höjning av arbetsmarknadsavgiften med 0,3 %.

I motion 1985/86:A266 av Alf Wennerfors m. fl. (m) hemställs

10. att riksdagen avslår regeringens förslag om lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

E 1. Centrala studiestödsnämnden

Centrala studiestödsnämnden (CSN) är central förvaltningsmyndighet för ärenden om studiesocial verksamhet. CSN är chefsmyndighet för sex studiemedelsnämnder som handlägger ärenden om studiemedel och för 24 vuxenutbildningsnämnder som har hand om ärenden om vuxenstudiestöd och bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser.

I propositionen anförs att enligt riksdagens beslut med anledning av propositionen om ändrad administration av studiehjälp och vuxenstudiestöd m. m. (prop. 1984/85:184, SfU 25, rskr. 327) skall de studiesociala myndigheterna den 1 juli 1986 överta hela administrationen av studiehjälp och vuxenstudiestöd. De kommer vidare att ta över administrationen av timersättning vid grundutbildning för vuxna (grundvux) och s. k. grund-sfi. Vidare anförs att departementschefen har för avsikt att föreslå att handläggningen av det förlängda barnbidraget i sin helhet skall överföras till riksförsäkringsverket och att medel för såväl bidraget som de administrativa kostnaderna skall utgå över socialdepartementets huvudtitel. De förändrade och delvis nya arbetsuppgifter som CSN kommer att få förutsätter att myndigheten tillförs administrativa resurser och får inrätta nya tjänster. Departementschefen vill emellertid framhålla att de förändrade rutinerna som helhet har inneburit betydande besparingar såväl för statsverket som för kommunerna.

De sammanlagda kostnaderna för administrationen av vuxenstudiestöden beräknas i propositionen till 28 800 000 kr. Dessa medel bör tillföras anslaget av de medel som tillfaller statsverket genom inkomsterna från vuxenutbildningsavgiften. CSN har beräknat vissa besparingar av vilka huvuddelen faller inom anslaget E 2 och hänför sig till administrationen av vuxenstudiestöd. För att statsverket skall kunna tillgodogöra sig dessa besparingar bör en summa motsvarande de angivna besparingarna, dvs. 2 900 000 kr., tillföras nu förevarande anslag av vuxenutbildningsavgiftsmedel. Mot bakgrund härav begärs i propositionen godkännande av att 31 700 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att delvis finansiera anslaget. Totalt föreslås till anslaget E 1 anvisat ett förslagsanslag av 82 807 000 kr.

Utskottet har ingen erinran mot propositionens förslag i nu behandlad del.

Vuxenutbildningsnämnderna, som finns i varje län, består av nio ledamöter som väljs för tre år. Av ledamöterna utser regeringen fem, varav tre på förslag av LO och två på förslag av TCO. Övriga fyra ledamöter, som skall företräda utbildningsväsendet i länet, utses av landsting eller i vissa fall kommunen. Nämnderna är beslutsföra när ordföranden eller vice ordföranden och fyra andra ledamöter är närvarande.

Marianne Stålberg och Margareta Winberg tar i motion Sf420 upp frågan om suppleanter i vuxenutbildningsnämnderna. Motionärerna anser att av praktiska skäl bör suppleanter utses, eftersom det har hänt att nämnden inte har varit beslutsför beroende på att ledamöter varit förhindrade att delta. Skillnader i majoritetsställning av intressegrupperna kan också förekomma när nämnden inte är fulltalig. Med det anförda begär motionärerna ett tillkännagivande om behovet av suppleanter i vuxenutbildningsnämnderna.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att införande av ett suppleantsystem för vuxenutbildningsnämnderna skulle innebära en kostnadsökning för administrationen av vuxenstudiestöden. Utskottet förutsätter emellertid att CSN såsom chefsmyndighet för vuxenutbildningsnämnderna följer nämndernas verksamhet och i den mån administrativa förändringar är erforderliga lämnar förslag till sådana. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion Sf420.

E 2. Ersättning till vissa myndigheter för deras handläggning av studiesocialt stöd

Från anslaget bestrids kostnaderna för portoavgifter, riksförsäkringsverkets handläggning av vuxenstudiestödet samt avgifter till kronofogdemyndigheter och tingsrätter för viss kravverksamhet.

Såsom ovan nämnts under anslaget E 1 skall centrala studiestödsnämnden (CSN) den 1 juli 1986 ta över handläggningen av vuxenstudiestöd från riksförsäkringsverket. Med hänsyn härtill föreslås i propositionen att till anslaget E 2 för budgetåret 1986/87 anvisas ett förslagsanslag av 12 520 000 kr.

Utskottet biträder propositionens förslag under punkt E 2.

E 3. Studiehjälp m. m.

Från anslaget bestrids kostnaderna för förlängt barnbidrag och studiehjälp. Det förlängda barnbidraget och studiebidraget inom studiehjälpen är då det gäller den summa som kan utgå per månad samordnade med det allmänna barnbidraget. Till skillnad från detta utgår dock förlängt barnbidrag och studiebidrag för högst nio månader per år. För innevarande budgetår har anvisats 46,2 milj. kr. för förlängt barnbidrag och 933,1 milj. kr. för studiebidrag.

I propositionen anförs att departementschefen räknar med en viss ökning av elevantalet i grundskolans årskurs nio, och det totala medelsbehovet beräknas till 48 milj. kr. I likhet med CSN anser departementschefen att det förlängda barnbidraget fr. o. m. nästa budgetår bör administreras av försäkringskassorna och riksförsäkringsverket och föreslår därför efter samråd med statsrådet Lindqvist att 48 milj. kr. förs över till anslaget C 1. Allmänna barnbidrag under femte huvudtiteln. Förslaget föranleder i fråga om studiestödslagen (1973:349) dels att 2 kap. skall upphöra att gälla, dels att 1 kap. 1 § skall ändras. Vidare anförs att statsrådet Lindqvist under våren 1986 kommer att föreslå regeringen att en proposition rörande vissa barnbidragsfrågor läggs fram till riksdagen. I denna kommer förslag att läggas fram om de lagstiftningsåtgärder som behövs för överföringen av administrationen av det förlängda barnbidraget till de allmänna försäkringskassorna.

Studiehjälpen består förutom av studiebidraget av olika tillägg. Inackorderingstillägg utgår utan ekonomisk prövning medan extra tillägg förutsätter en sådan prövning. Detsamma gäller återbetalningspliktiga studiemedel inom studiehjälpssystemet. Inackorderingstillägg utgår till alla elever som måste bo inackorderade på studieorten med ett schabloniserat belopp vars storlek

är beroende på avståndet till hemorten. Inackorderingstillägget utgår med för närvarande lägst 550 och högst 1 300 kr. per månad. Extra tillägg utgår efter behovsprövning med högst 600 och lägst 200 kr. per månad. Vid prövningen tas hänsyn till elevens och hans föräldrars ekonomiska förhållanden, och det ekonomiska underlaget får uppgå till högst 40 000 kr. per år för att maximalt tillägg skall utgå.

I propositionen föreslås en höjning av inackorderingstilläggen till att utgå med lägst 670 och högst 1 330 kr. per månad. Vidare föreslås att beloppen för extra tillägg höjs med 10 % till att utgå med högst 660 och lägst 220 kr. per månad samt att inkomstgränserna justeras upp med 5 000 kr.

Utskottet har ingen erinran mot nu behandlade förslag och inte heller mot den av regeringen föreslagna medelsanvisningen med 1 576 445 000 kr. till anslaget Studiehjälp m. m.

Studiehjälpsberättigade elever kan förutom studiebidrag och de olika tillägg till detta som eleven kan vara berättigad till också få återbetalningspliktiga studiemedel. Dessa utgår efter prövning mot den studerandes och hans föräldrars eller i förekommande fall makes ekonomi med ett belopp av högst 10 000 kr. per år. Endast om särskilda skäl föreligger kan gymnasiestuderande i åldern 18–20 år få studiemedel utan prövning mot föräldraekonomin och med belopp som motsvarar studiemedlen för högskolestuderande. Sådana särskilda skäl kan t. ex. vara sociala förhållanden i hemmet som innebär svåra belastningar på familjerelationerna eller det förhållandet att den studerande under en längre tid förvärvsarbetat och haft egen bostad.

Ewa Hedkvist Petersen m. fl. anför i motion Sf403 att gruppen 18–19-åringar bör ha en självständig rätt till studiemedel för gymnasiestudier på annan ort än hemorten, och de begär att studiemedelskommittén utreder denna fråga. I motion Sf426 av Lars Werner m. fl. anförs att alla studerande över 18 års ålder skall ha rätt till studiemedel. Med hänsyn till att dessa studerande är myndiga bör de som andra myndiga människor ha rätt att själva kunna ta ansvar för sin försörjning. Motionärerna begär i yrkande 4 ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

Barbro Sandberg m. fl. tar i motion Sf430 upp en annan aspekt när det gäller vissa gymnasiestuderande i åldern 18–20 år. Motionärerna framhåller att de elever som uppbär återbetalningspliktiga studiemedel prövade mot egen ekonomi dessutom kan få det extra tillägget inom studiehjälpen. Härigenom kan elever i gymnasieskolan få en bättre ekonomisk situation än högskolestuderande, vilket motionärerna inte anser vara rimligt. I yrkande 1 begärs därför ett tillkännagivande om att extra tillägg inte bör utgå till gymnasieelev som brutit med föräldraekonomin.

När riksdagen hösten 1983 beslutade att begränsa rätten för gymnasiestuderande 18–19-åringar att få studiemedel i samma omfattning som gäller för högskolestuderande skedde detta förutom av besparingsskäl även av principiella skäl. Ungdomar borde nämligen i största möjliga omfattning kunna genomföra en så grundläggande utbildning som gymnasiala studier utan skuldsättning. Riksdagen har vidhållit denna uppfattning (se senast SfU 1984/85:16 och rskr. 212). Utskottet ser inte heller nu någon anledning att frångå denna bedömning. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Sf403 och Sf426 yrkande 4.

Vad gäller det i motion Sf430 framförda förslaget om att extra tillägg inte skall utgå till gymnasiestuderande som brutit med familjeekonomin hade detta, såsom nämnts i motionen, framlagts av centrala studiestödsnämnden (CSN) i anslagsframställningen. Med anledning härav anför departementschefen i propositionen att en sådan förändring kan öka lånebördan för berörda studerande på ett sätt som inte är önskvärt, och han biträder därför inte CSN:s förslag. Inte heller utskottet vill medverka till att öka lånebördan för berörda gymnasiestuderande eftersom utskottets principiella uppfattning är att gymnasiala studier bör genomföras med minsta möjliga skuldsättning. Enligt utskottets mening kan det dock inte förutsättas att studerande som är berättigade till såväl återbetalningspliktiga studiemedel prövade mot egen ekonomi som extra tillägg självmant avstår från så stor del av studiemedlen som svarar mot utgående extra tillägg. För att uppnå syftet att minska skuldbördan för ifrågavarande elever anser utskottet att rätten till extra tillägg även fortsättningsvis bör finnas men att en avräkning bör göras vid utbetalningen av studiemedel på samma sätt som i dag sker beträffande studiebidraget. Enligt vad utskottet inhämtat skulle ett sådant avräkningsförfarande inte medföra några större administrativa svårigheter, och regeringen bör därför vidta sådana åtgärder att avräkningsförfarandet snarast kan införas. Vad utskottet med anledning av motion Sf430 yrkande 1 således anfört bör ges regeringen till känna.

E 4. Studiemedel m. m.

Studiemedel består av studiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel. För ett normalläsår uppgår studiemedlen för heltidsstuderande till 145 % av basbeloppet. Den övervägande delen av studiemedlen är återbetalningspliktig. Bidragsdelen utgör 2 178 kr. för en heltidsstuderande per normalläsår. Har den studerande barn, kan ett återbetalningspliktigt barntillägg utgå med 25 % av basbeloppet per barn och läsår.

Studiemedel utgår efter en prövning mot den studerandes inkomst och förmögenhet. Prövningen för den som studerar heltid under fem månader per kalenderhalvår medför reduktion av studiemedlen när inkomsten under kalenderhalvåret överstiger 45 % av basbeloppet. Vid heltidsstudier under kortare tid och vid deltidsstudier är reduktionsreglerna gynnsammare. Enligt förslag i föregående års budgetproposition ändras dessa s. k. fribeloppsgränser fr. o. m. den 1 juli 1986 på så sätt att gränserna sänks något första kalenderhalvåret och höjs andra kalenderhalvåret. Syftet härmed är att minska betydelsen av eventuella sommarinkomsters fördelning.

Studiemedelsskulden löper utan ränta men justeras årligen upp enligt det s. k. garantitalet som är 1,042. Studiemedlen återbetalas genom årliga avgifter, jämnt fördelade över återbetalningstiden. Uppskov med återbetalningen kan beviljas om det s. k. avgiftsunderlaget understiger tre och ett halvt basbelopp. Vid fastställande av avgiftsunderlaget tas hänsyn till inte enbart den avgiftsskyldiges egen inkomst utan även makes inkomst.

Såsom inledningsvis anförs i propositionen har i juni 1985 tillsatts en kommitté (studiemedelskommittén, U 1985:09) med uppgift att utreda behovet av förändringar av studiemedelssystemet. I direktiven betonas

vikten av att kommittén bedömer styreffekter på rekryteringen till skilda slag av studier bl. a. med hänsyn till ålder och social bakgrund. Kommittén skall bedriva sitt arbete förutsättningslöst, men förslagen måste rymmas inom oförändrade ekonomiska ramar. Vissa områden, som kommittén bör ta upp, betonas dock särskilt. Det gäller studiemedelsbeloppets storlek, regler för avskrivning, hänsynstagande till makes ekonomi vid återbetalningen, inriktningen av subventionselementen samt studiemedelssystemets förhållande till andra system. Kommittén skall ha slutfört sitt arbete i början av hösten 1987. I avvaktan på kommitténs förslag är departementschefen inte beredd att föreslå några mer omfattande förändringar av studiemedelssystemet. Vissa mindre förändringar föreslås dock i propositionen i enlighet med det följande. Studerande som uppbär studiemedel för studier i land med vilket Sverige har avtal om sjukvårdsförmåner eller i land där sjukpenning kan erhållas skall dels få rätt att behålla beviljade studiemedel vid styrkt sjukdom under terminstid, dels få rätt till skuldreducering om sjukdomsperioden varar mer än 14 dagar. Vidare föreslås att fr. o. m. budgetåret 1986/87 skall studiemedel utbetalas månadsvis till studerande i gymnasial utbildning. Vid prövningen av rätt till studiemedel skall såsom inkomst i fortsättningen inte räknas handikappersättning enligt lagen om allmän försäkring. Beträffande återbetalning av studiemedel föreslås att regler införs som gör det möjligt för studerande att ångra sig och inte uppbära studiemedel, trots att studiemedlen satts in på den studerandes konto. Vidare föreslås ändrade regler för återbäring av preliminär avgift, en höjning av tilläggsavgiften från 9 till 12 % av den kvarstående avgiften samt en höjning av påminnelseavgiften vid betalning av studiemedel eller studielån från 25 till 50 kr. (Propositionen innehåller dessutom ett förslag om krav på studieintyg för högskolestuderande vid båda delutbetalningarna av studiemedel under samma termin. Förslaget i denna del jämte motionsyrkanden härom har överlämnats till utbildningsutskottet med begäran om yttrande och kommer med anledning härav att behandlas i ett senare betänkande.)

I motion Sf426 av Lars Werner m. fl. begärs en rad tillkännagivanden om omedelbara förbättringar inom studiemedelssystemet. Motionärerna vill sålunda bl. a. att studiemedlens totalbelopp skall höjas till 155 % av basbeloppet, att bidragsdelen skall höjas till 25 % av totalbeloppet, att barntillägget skall utgå som bidrag i stället för att vara återbetalningspliktigt, att vårdbidrag inte skall räknas som inkomst vid prövning av rätt till studiemedel samt att fribeloppsgränsen endast skall omfatta den faktiska studieperioden och att inkomster från perioder mellan terminer, t. ex. jul- och sommaruppehåll, inte skall påverka fribeloppet. Vidare anser motionärerna – i motsats till regeringens förslag – att studiemedel även fortsättningsvis skall utbetalas två gånger per termin. Vad gäller återbetalningsreglerna vill motionärerna att återbetalning skall ske tolv gånger per år i stället för nuvarande tre gånger per år, att avgiftsunderlaget enbart prövas mot egen aktuell inkomst och att äktamakeprövningen avskaffas, att vid återbetalning av studiemedel avgiftsunderlaget (gränsen) baseras på medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet och att inkomster på den nivån eller under ej medför återbetalningsskyldighet samt att successiv upp- och nedtrappning av gränsen sker, att för de år som den skuldsatte ej har en

inkomst motsvarande medianlönen för TCO-kollektivet bör studiemedelsavgiften avskrivas samt slutligen att återbetalningsplikten återinträder först när den egna inkomsten når över medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet. I syfte att finansiera nämnda förbättringar begär motionärerna att – utöver propositionens förslag – ytterligare 405 400 000 kr. anvisas under anslaget Studiemedel m. m. Karin Söder m. fl. begär i motion Sf427 en höjning av studiemedlens totalbelopp till 148 % av basbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1986. Motionärerna i motion Sf425 av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. begär ett tillkännagivande om att återbetalningstillfällena för studiemedelsavgiften bör fördelas jämnare över kalenderåret. Per Unckel m. fl. slutligen vill i motion Sf431 öka anslaget till Studiemedel m. m. med 10 milj. kr.

Utskottet är i nuvarande statsfinansiella läge inte berett att förorda några omedelbara förbättringar av studiemedlen på sätt som begärts i motionerna Sf426 och Sf427. Sådana omedelbara åtgärder skulle dessutom medföra inskränkningar i studiemedelskommitténs, enligt direktiven, förutsättningslösa arbete. Utskottet delar således departementschefens uppfattning att kommitténs förslag bör avvaktas innan några mer omfattande förändringar av studiemedelssystemet genomförs. I det följande vill dock utskottet kommentera vissa frågor litet närmare. När det gäller propositionens förslag om en övergång till månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning delar utskottet departementschefens uppfattning att man härigenom uppnår en förbättrad kontroll av att studiemedlen inte betalas ut oriktigt. Dessutom medför förslaget, såsom framhålls i propositionen, såväl betydande räntevinster som vissa administrativa vinster med hänsyn till att hela det statliga studiestödet till studerande vid gymnasial utbildning kan betalas ut enligt samma huvudrutin. Vad gäller förslaget i motion Sf426 om att inte heller vårdbidrag skall räknas som inkomst vid prövning av rätt till studiemedel vill utskottet framhålla att vårdbidrag i huvudsak utgör ersättning för utfört arbete. I motsats till handikappersättning är bidraget till största delen skattepliktigt och ATP-grundande. Med hänsyn härtill kan principiella skäl anföras mot att bortse från bidraget vid prövningen av rätt till studiemedel. Anmärkas bör dock att CSN efter prövning i det enskilda fallet kan bevilja extra studiemedel för att kompensera bortfallet av studiemedel på grund av vårdbidrag.

Fribeloppsgränserna vid prövning av rätt till studiemedel kommer såsom inledningsvis nämnts enligt tidigare fattat beslut att ändras fr. o. m. den 1 juli 1986. Därigenom minskas betydelsen av ferieinkomsters fördelning. Någon ytterligare förändring av fribeloppsgränserna vill utskottet inte nu medverka till. Utskottet avstyrker således bifall till motion Sf426 i motsvarande del. Såvitt gäller yrkande 1 i motion Sf431 av Per Unckel m. fl. om att ytterligare 10 milj. kr. skall anvisas till anslaget Studiemedel m. m. är enligt motionärerna avsikten att dessa medel skall finansiera en höjning av fribeloppsgränserna. Något yrkande härom har emellertid inte lagts fram av motionärerna. Utskottet avstyrker bifall till en ökad medelsanvisning.

Såsom inledningsvis nämnts sker återbetalning av studiemedel genom årliga avgifter, som tillsammans skall motsvara ett reellt lika stort belopp som uppburits. Studiemedelsavgiften skall enligt studiestödslagen erläggas med lika stort belopp vid högst tre tillfällen per år. Det ankommer på CSN att

bestämma tidpunkten för varje betalningstillfälle. CSN har därvid föreskrivit att studiemedelsavgift skall erläggas senast den 6 juni, den 6 september samt den 6 december. Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motionerna Sf425 och Sf426 om att det skulle vara önskvärt med mer frekventa och jämnare fördelade återbetalningstillfällen för studiemedelsavgiften. Enligt vad utskottet erfarit pågår emellertid redan inom CSN undersökningar för att utreda om förändringar i nu angivet syfte är administrativt genomförbara. Enligt utskottets mening bör resultatet av dessa undersökningar avvaktas innan riksdagen vidtar någon åtgärd i frågan. När det gäller övriga motionsförslag rörande återbetalningsreglerna anser utskottet att studiemedelskommitténs förslag härvidlag bör avvaktas. Utskottet vill dessutom framhålla att det föreligger stora svårigheter att fastställa medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag i nu behandlade delar och således även propositionens förslag till medelsanvisning för Studiemedel m. m. Utskottet avstyrker därvid bifall till motionerna Sf425, Sf426 i nu behandlade delar och Sf427.

Utskottet övergår härefter till att behandla övriga motionsyrkanden om studiemedel, vilka inte tar sikte på omedelbara förbättringar inom systemet. Rosa Östh m. fl. anför i motion Sf346 att hemarbetande kvinnors ekonomiska möjligheter till vidareutbildning blir allt mindre. Detta gäller särskilt ensamstående kvinnor med barn som på grund av otillräckliga studiemedel avbryter sina studier eller väljer kortare utbildningar än de önskar. Motionärerna begär ett tillkännagivande i enlighet med det anförda. I motion Sf428 av Bengt Westerberg m. fl. tas upp frågan om äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel. Motionärerna konstaterar att studiemedelskommittén har att se över denna fråga, och de förutsätter att kommitténs arbete leder fram till förslag om att sådan prövning avskaffas. De begär i yrkande 1 ett tillkännagivande i enlighet härmed.

I direktiven till studiemedelskommittén har, såsom inledningsvis nämnts, särskilt betonats vissa områden som kommittén bör ta upp. Det gäller bl. a. inriktningen av subventionselementen och hänsynstagande till makes ekonomi vid återbetalningen. De frågor som tagits upp i motionerna Sf346 och Sf428 kommer således att behandlas av utredningen. Med hänsyn till vikten av att kommittén arbetar förutsättningslöst är det enligt utskottets mening olämpligt att i förväg binda kommittén vid att lämna vissa bestämda reformförslag. Det anförda innebär att utskottet avstyrker bifall till motion Sf346 i nu behandlad del samt motion Sf428 yrkande 1.

Två motioner tar upp frågan om ökade möjligheter att få studiemedel för studier utomlands. Bengt Westerberg m. fl. anför i motion Sf405 att ett led i internationaliseringsarbetet borde vara att förbättra möjligheterna att bedriva högre studier utomlands. Motionärerna begär därför nya regler som underlättar för studerande att få studiemedel för studier utomlands. Även Per Unckel m. fl. anser i motion Sf431 att internationella kontakter i form av studier utomlands är betydelsefulla. Med hänsyn härtill begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att studiestöd för studier utomlands bör utgå efter samma regler som gäller för studier i Sverige.

Enligt nuvarande regler kan studiemedel beviljas för studier i annat

nordiskt land enligt huvudsakligen de villkor som gäller för studier i Sverige. För att studiemedel skall kunna beviljas för studier utanför de nordiska länderna gäller emellertid strängare villkor. En grundförutsättning för beviljning i dessa fall är att studierna inte med lika stor fördel kan bedrivas i Sverige. Vid prövningen av rätten till studiemedel för utlandsstudier tar centrala studiestödsnämnden hänsyn till om utbildningen saknas i Sverige eller om den innehållsmässigt väsentligt skiljer sig från närmaste svenska motsvarighet. Centrala studiestödsnämnden har under de senaste åren avsevärt förbättrat möjligheterna att erhålla studiemedel för utlandsstudier. Bl. a. har möjligheterna till studiemedel för språkstudier utomlands vidgats. I en särskild skrivelse till regeringen i oktober 1984 föreslog centrala studiestödsnämnden ytterligare förbättrade möjligheter till studiemedel för utlandsstudier. Nämndens förslag innebar att studiemedel fortsättningsvis borde kunna beviljas även för vissa s. k. platsbristutbildningar utomlands. Med platsbristutbildningar avsåg centrala studiestödsnämnden i detta sammanhang sådana utbildningar till vilka antalet sökande i Sverige klart översteg antalet tillgängliga studieplatser. Förslaget avvisades emellertid av såväl regering som riksdag med hänvisning till statsfinansiella skäl (prop. 1984/85:100, SfU 16, rskr. 12). Utskottet ansåg därvid att det även fanns utbildningspolitiska skäl som talade mot en större utvidgning av möjligheterna att få studiemedel för studier utomlands.

Utskottet, som konstaterar att motionärernas förslag innebär ytterligare liberalisering av reglerna jämfört med centrala studiestödsnämndens förslag, anser att riksdagen bör vidhålla sin ovan redovisade ståndpunkt och avstyrker följaktligen bifall till motionerna Sf405 och Sf431 yrkande 2.

E 5. Vuxenstudiestöd m. m.

Under anslaget Vuxenstudiestöd m. m. bestrids, förutom utgifter för särskilt vuxenstudiestöd, dagstudiestöd och timstudiestöd, även bidrag som utgår för uppsökande verksamhet på arbetsplatser, planering av uppsökande verksamhet, utbildning av studieorganisatörer och information om vuxenstudiestödet.

Anslaget finansieras genom medel från vuxenutbildningsavgiften. Tillgängligt utrymme under anslaget för budgetåret 1986/87 beräknas i propositionen till 794,8 milj. kr.

Vuxenstudiestöd kan utgå vid såväl längre som kortare studier. Det *särskilda vuxenstudiestödet* utgår vid längre studier till studerande på grundskole- och gymnasieskolenivå samt till studerande som genomgår yrkesteknisk högskoleutbildning. Stödet, som fr. o. m. budgetåret 1984/85 är differentierat, utgår till medlem i arbetslöshetskassa med ett skattepliktigt bidrag motsvarande 65 % av det utbildningsbidrag som den studerande skulle ha fått vid arbetsmarknadsutbildning. Till studerande som inte är medlem i arbetslöshetskassa utgår ett bidrag med 32,5 % av motsvarande utbildningsbidrag. Den som får det högre bidraget har även rätt till ett barntillägg, som utgår med 0,09 % av basbeloppet per dag. Särskilt vuxenstudiestöd kan därutöver utgå i form av återbetalningspliktiga studiemedel med så högt belopp att stödet blir lika stort som utbildningsbidraget

efter skatt. *Dagstudiestödet*, som främst är avsett för deltagare i kortare ämneskurser vid folkhögskolor, utgår i form av inkomstbidrag med 240 kr. per dag och internatbidrag med 200 kr. per dygn. *Timstudiestödet* är främst avsett för deltagare i studiecirklar. Stödet utgår med 40 kr. per timme.

Beträffande det särskilda vuxenstudiestödet beräknar departementschefen att 539,8 milj. kr. av de medel som inflyter från vuxenutbildningsavgiften kan avsättas till detta ändamål. I propositionen anförs vidare att chefen för arbetsmarknadsdepartementet förordat en höjning av utbildningsbidragen, och eftersom de särskilda vuxenstudiestöden är beloppsmässigt knutna till dessa bidrag höjs därmed även vuxenstudiestödet. Med hänsyn härtill räknar departementschefen med ett något minskat antal årsstudiestöd. Såvitt gäller tim- och dagstudiestöden föreslås i propositionen att dessa höjs beloppsmässigt, timstudiestöden till 42 kr. per timme, dagstudiestödens inkomstbidrag till 252 kr. per dag och dagstudiestödens internatbidrag till 210 kr. per dygn. Finansiellt utrymme beräknas finnas för ett i stort sett oförändrat antal stöd, nämligen 18 000 timstudiestöd och 15 500 dagstudiestöd. Kostnaderna för bidrag till uppsökande verksamhet på arbetsplatser har i propositionen beräknats till 35 milj. kr. och kostnader för planering m. m. av uppsökande verksamhet och utbildning av fackliga studieorganisatörer till 13 milj. kr., vilket innebär en höjning av beloppen med 2 resp. 1 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår.

I motion Sf431 av Per Unckel m. fl. föreslås att det tillgängliga finansiella utrymmet under anslaget skall bestämmas till 638 milj. kr. eller till ett 156,8 milj. kr. lägre belopp än som föreslagits i propositionen. Besparingen bör enligt motionärerna tillföras anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden m. m. under utbildningsdepartementets huvudtitel. Medelsanvisningen till detta anslag behandlas av utbildningsutskottet. De i motion Sf431 föreslagna medlen för vuxenstudiestöd föreslås fördelade så att utrymme beräknas för 14 200 särskilda vuxenstudiestöd, 15 000 timstudiestöd och 13 000 dagstudiestöd. Timstudiestödet och dagstudiestödets inkomstbidrag föreslås därvid utgå med oförändrade belopp, dvs. 40 kr. i timmen resp. 240 kr. per dag. Härigenom minskas enligt motionärerna medelstilldelningen i förhållande till regeringens förslag med 87 milj. kr. för särskilt vuxenstudiestöd och 28,8 milj. kr. för tim- och dagstudiestöd. För kostnader för uppsökande verksamhet, planering m. m. av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer anser motionärerna att medel bör anvisas med tillhopa 7 milj. kr., vilket innebär en minskning med 40 milj. kr. jämfört med propositionen.

Anita Johansson m. fl. anför i motion Sf406 att en större uppräkning av beloppen för tim- och dagstudiestödet än vad som föreslås i propositionen skulle behöva göras för att undvika ytterligare försämringar av stödet. Dessutom anser motionärerna att antalet stöd behöver räknas upp för att motsvara behovet. De begär i yrkande 1 ett tillkännagivande i enlighet härmed. Även i motion 1985/86:246 av Sivert Andersson m. fl., som väckts med anledning av proposition 1985/86:67 om vissa bestämmelser om svenskundervisning för vuxna invandrare, begärs en utvidgning av ramen för timstudiestöd. Motionärerna hänvisar till att det av nämnda proposition framgår att resurser för påbyggnads-sfi skall tas ur ramen för timstudiestöd. Med hänsyn härtill anser motionärerna att timstudiestödsramen bör utökas i

en sådan omfattning att den redan trånga vuxenstudiestödssektorn inte ytterligare beskärs, och de begär i yrkande 5 ett uttalande härom.

Lars Ulander m. fl. har i motion A276, som behandlas av arbetsmarknadsutskottet, förordat en höjning av utbildningsbidragen till 360 kr., dvs. en 25 kr. större höjning än vad som föreslagits av chefen för arbetsmarknadsdepartementet. Med hänsyn härtill och till att utbildningsbidragen påverkar nivåerna på det särskilda vuxenstudiestödet föreslår samma motionärer i motion Sf432 att till vuxenstudiestödet anvisas ett i förhållande till regeringens förslag med 22 milj. kr. höjt anslag. I syfte att finansiera nämnda medelstilldelning föreslås en höjning av vuxenutbildningsavgiften med 0,006 procentenheter.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast i betänkandet SfU 1984/85:16, framhållit att det ursprungliga syftet med vuxenstudiestödet – och vuxenutbildningsavgiften – var att öka möjligheterna till studier för kortutbildade vuxna och främst för dem som är förvärvsarbetande. På grund av det statsfinansiella läget har emellertid efter hand betydande belopp i besparingssyfte förts över från vuxenutbildningsmedlen till folkbildningsändamål. Överföringen av medel till detta ändamål är i den förevarande propositionen av samma storleksordning som föregående år. Förslaget i motion Sf431 innebär att överföringen av vuxenutbildningsmedel till andra ändamål än sådana som de ursprungligen är avsedda för skulle beloppsmässigt mer än fördubblas. Utskottet motsätter sig bestämt en sådan kraftig urholkning av vuxenstudiestödet. Såvitt gäller nivån på tim- och dagstudiestöden samt antalet sådana stöd anser sig utskottet av ekonomiska skäl inte kunna förorda större förändringar än vad som föreslagits i propositionen. I den mån alltför stora resurser av timstudiestödet redan nästa budgetår behöver tas i anspråk för påbyggnads-sfi förutsätter utskottet att regeringen vidtar erforderliga åtgärder. Vad gäller det särskilda vuxenstudiestödet har arbetsmarknadsutskottet i betänkandet AU 1985/86:11 tillstyrkt förslaget i motion A276 om en höjning av utbildningsbidragen till 360 kr. per dag. Med hänsyn till att de särskilda vuxenstudiestöden beloppsmässigt är knutna till utbildningsbidragen skulle en sådan höjning med oförändrade resursramar för vuxenstudiestödet enligt utskottets mening medföra en oacceptabel minskning av antalet stöd. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Sf432 om medelstilldelning till vuxenstudiestöd. Beträffande finansieringen härav medelst en höjd vuxenutbildningsavgift återkommer utskottet härtill under avsnittet Ändringar i lagen om socialavgifter.

I syfte att skapa utrymme för en höjd ersättning till studerande – främst familjeförsörjare – som avstår från inkomst för att börja studera differentierades det särskilda vuxenstudiestödet fr. o. m. budgetåret 1984/85. Detta innebär att endast den som är berättigad till ersättning från erkänd arbetslöshetskassa – eller har uppburit sådan ersättning under längsta möjliga tid – får ersättning enligt den tidigare ersättningsnivån, dvs. med 65 % av det utbildningsbidrag som den studerande skulle ha fått vid arbetsmarknadsutbildning. För övriga sökande sänktes bidraget till 32,5 % av motsvarande utbildningsbidrag. För sökande som får det högre bidraget finns även rätt till barntillägg om de har vårdnaden om barn under 16 år eller barn över 16 år som går i grundskola. Barntillägget utgör 0,09 % av basbeloppet per dag.

I motion Sf346 av Rosa Östh m. fl. anförs att vuxenstudiestödets utformning försämrat möjligheterna för hemarbetande att delta i vuxenutbildning. Detta förhållande ger stor ekonomisk ojämlikhet mellan kvinnor som valt arbete i hemmet och dem som valt arbete utanför hemmet när de sedan önskar vidareutbilda sig för återinträde på arbetsmarknaden. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att i pågående utredningsarbete bör beaktas att det differentierade vuxenstudiestödet medför ekonomiska hinder för tidigare hemarbetande kvinnor som önskar vidareutbildning. Även motionärerna i motion Sf414, Kristina Svensson och Iréne Vestlund, anser att differentieringen av det särskilda vuxenstudiestödet i hög grad missgynnar hemarbetande kvinnor. Motionärerna pekar även på en annan viktig grupp som är missgynnad, nämligen de som tidigare i livet varit yrkesverksamma men som efter psykisk eller somatisk sjukdom, missbruk eller kriminell belastning inte kunnat komma tillbaka på arbetsmarknaden. Allt talar enligt motionärerna för att också denna grupp domineras av kortutbildade. I motionen begärs därför en översyn av reglerna om särskilt vuxenstudiestöd i syfte att slopa differentieringen. Motionärerna i motion Sf407 av Ove Karlsson m. fl. anför att nuvarande regler om rätt till barntillägg för studerande med särskilt vuxenstudiestöd hårt drabbar kortutbildade kvinnor. Med hänsyn till att dessa tillhör den mest angelägna målgruppen för vuxenstudiestöd, ur såväl utbildningspolitisk och jämställdhetspolitisk som regionalpolitisk synvinkel, anser motionärerna att det är angeläget att rätten till barntillägg vidgas till att omfatta alla vuxenstuderande som är familjeförsörjare med barn. De begär ett tillkännagivande i enlighet härmed.

I propositionen konstateras att differentieringen av vuxenstudiestödet har haft avsedd effekt så till vida att antalet förvärvsarbetande som har sökt och fått vuxenstudiestöd har ökat markant. Ett slopande av differentieringen skulle medföra antingen ett kraftigt minskat antal stöd eller ett ökat medelsbehov. Utskottet anser sig för närvarande inte kunna medverka till något av dessa alternativ. Med hänsyn härtill och till att frågan om olika gruppers ekonomiska möjligheter till vidareutbildning ryms inom ramen för studiemedelskommitténs arbete bör motionerna Sf346 i nu behandlad del och Sf414 inte föranleda någon riksdagens åtgärd. Även beträffande frågan om en utvidgad rätt till barntillägg på sätt som begärts i motion Sf407 kan kostnadsskäl anföras. Utskottet är därför inte heller berett att tillstyrka ett sådant förslag.

För särskilt vuxenstudiestöd gäller en övre åldersgräns på 45 år med möjlighet till undantag när särskilda skäl föreligger.

Departementschefen anför i propositionen att det är angeläget att höja åldersgränsen för det särskilda vuxenstudiestödet eftersom det i de äldre åldersgrupperna fortfarande finns många med enbart folkskola och denna grupp är en speciellt angelägen målgrupp för vuxenstudiestöden. Han förordar därför en höjning till 50 år. En sådan gräns skulle medge ett visst utrymme för påbyggnad av en grundläggande utbildning med någon eller några terminers studier med studiemedel i högskolan. Enligt gällande praxis kan studiemedel beviljas studerande upp till 55 års ålder, om särskilda skäl föreligger. Sådana särskilda skäl kan t. ex. vara behovet av en kortare yrkesinriktad utbildning i högskolan. Förslaget förutsätter att rätten till

studiemedel efter 45 år bedöms utan hänsyn till antalet terminer med vuxenstudiestöd efter samma ålder samt att terminer med studiemedel efter 45 år inte heller bör påverka rätten till vuxenstudiestöd.

Frågan om högsta åldersgräns för särskilt vuxenstudiestöd tas upp i två motioner. Ove Karlsson m. fl. hänvisar i motion Sf412 till att CSN föreslagit en höjning av åldersgränsen till 55 år med motiveringen att behovet av utbildning är större ju högre upp i åldersgrupperna man kommer. Motionärerna delar denna uppfattning och begär ett tillkännagivande i enlighet härmed. Även motionärerna i motion Sf415 av Berit Oscarsson m. fl. hänvisar till CSN:s förslag, och de begär i yrkande 2 ett beslut i enlighet med detta jämte särskilda övergångsregler för dem som påbörjat studier strax före 55-årsåldern.

Såsom framhållits i propositionen medger en åldersgräns på 50 år ett visst utrymme att bygga på den grundläggande utbildningen med några terminers studiemedelsberättigade studier, eftersom studiemedel med nuvarande praxis kan beviljas upp till 55 års ålder. Utskottet delar den uppfattningen att det är önskvärt att rätten till studiestöd inte är helt förbrukad när den vuxenstudiestödsberättigande utbildningen är genomgången. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet propositionens förslag i nu behandlad del och avstyrker följaktligen bifall till motionerna Sf412 och Sf415 yrkande 2.

Kerstin Göthberg begär i motion Sf423 ett tillkännagivande om att slöjdare vid Sätergläntans kursgård bör ges rätt till vuxenstudiestöd.

När utskottet vid föregående riksmöte behandlade en motion med samma syfte som den nu aktuella konstaterade utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1984/85:16 att enligt reglerna för statligt studiestöd utgår sådant stöd enbart till utbildningar som är statliga eller står under statlig tillsyn. Vad särskilt gäller dagstudiestöd utgår detta endast för s. k. samverkanskurser vid folkhögskola. Kurserna kan således anordnas av fackliga organisationer eller bildningsorganisationer men det måste alltid ske i samverkan med folkhögskola, och lärare från folkhögskola skall alltid medverka i kurserna. Vidare måste kursplanen godkännas av skolöverstyrelsen. Med hänsyn till att reglerna för statligt studiestöd är klara och entydiga ansåg sig utskottet inte kunna medverka till att undantag gjordes i studiestödshänseende för en av många kursgårdar och utbildningsinstitutioner. Utskottet anser att riksdagen bör vidhålla denna inställning och avstyrker således bifall till motion Sf423.

Ansökan om timstudiestöd och dagstudiestöd kan göras såväl av enskild person som kollektivt av fackliga organisationer.

I propositionen föreslås nu en tvåårig försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan. Förslaget innebär att pensionärs- och handikapporganisationer ges möjlighet att söka dagstudiestödens internatbidrag kollektivt.

Frågan om kollektiv ansökan om vuxenstudiestöd tas upp i tre motioner. Per Unckel m. fl. avvisar i motion Sf431 yrkande 10 regeringens förslag om en utvidgning av rätten till kollektiv ansökan. Motionärerna anser att med kollektiv ansökan riskerar man att syftet med vuxenstudiestödet inte uppnås eftersom de i en grupp ingående individernas utbildningsbakgrund sannolikt är mycket skiftande. Enligt motionärerna bör därför hela frågan om kollektiv rekvirering blir föremål för omprövning. I motion Sf430 av Barbro Sandberg

m. fl. begärs i yrkande 3 att den av regeringen föreslagna försöksverksamheten med vidgad rätt till kollektiv ansökan endast skall avse handikappgrupper. Motionärerna förutsätter att ålderspensionärer för sin studieverksamhet kan erhålla stöd från t. ex. studieförbund och anser därför att dagstudiestödens internatbidrag ej bör utgå till ålderspensionärer. Såvitt gäller handikappade anser motionärerna dock att rätten till kollektiv ansökan skall gälla vilken grupp handikappade som helst och således inte enbart knytas till vissa bestämda organisationer. Ove Karlsson m. fl. anför i motion Sf411 att det finns ytterligare en grupp som bör få rätt till kollektiv ansökan, nämligen Förbundet mot läs- och skrivsvårigheter (FMLS). FMLS är ett förbund som organiserar människor som av olika skäl har läs- och skrivsvårigheter. Med hänsyn till att dessa människor måste anses ha högsta prioritet när det gäller kompletterande utbildning framstår det som angeläget att ge dem möjligheter att på ett mindre formalistiskt sätt få tillgång till samhällets stöd för vuxenutbildning. Motionärerna begär ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

Frågan om en utvidgad rätt att söka tim- och dagstudiestöd kollektivt har tidigare behandlats av utskottet. I sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1982/83:19 förutsatte utskottet att regeringen skulle pröva om det utan större svårigheter gick att utvidga rätten att göra kollektiva ansökningar till att avse även De Handikappades Riksförbund (DHR) och Handikappförbundens Centralkommitté (HCK). Med hänsyn härtill är utskottet positivt till att regeringen nu föreslagit en försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan. Såsom framgår av utskottets ovan redovisade uttalande avsåg utskottet dock att sådan möjlighet endast skulle gälla för handikapporganisationerna. Med hänsyn till att propositionens förslag endast innebär en tvåårig försöksverksamhet vill dock inte utskottet motsätta sig att även pensionärsorganisationerna får möjlighet till kollektiv ansökan. Någon övre åldersgräns för dagstudiestödet finns inte, och bland ålders- och förtidspensionärer finns ett stort antal kortutbildade. Utskottet vill dock framhålla att med de begränsade resurser som vuxenstudiestödet ändock har bör stödet företrädesvis utgå till dem som är i aktiv ålder. När det gäller vilka handikapporganisationer som skall omfattas av försöksverksamheten har utskottet erfarit att regeringen i en särskild förordning avser att reglera bl. a. denna fråga. Med anledning härav vill utskottet endast framhålla att utskottet inte ställer sig bakom en generell rätt för alla grupper av handikappade på sätt som begärts i motion Sf430. Vad slutligen gäller frågan om rätten till kollektiv ansökan även skall avse Förbundet mot läs- och skrivsvårigheter (FMLS) anser utskottet att försöksverksamheten med nu föreslagna organisationer bör komma i gång och utvärderas innan man överväger att utvidga rätten till ytterligare grupper. Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att många av de studerande som FMLS arbetar för bör ha möjligheter att delta i grundvux, vilket ger en förmånligare ersättning. Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag i nu behandlad del och avstyrker bifall till motionerna Sf431 yrkande 10, Sf430 yrkande 3 och Sf411.

I föregående års budgetproposition anmälde dåvarande departementschefen att hon hade för avsikt att föreslå regeringen att uppdra åt CSN att utreda

de närmare förutsättningarna för en begränsad försöksverksamhet med ett friare utnyttjande av medlen för tim- och dagstudiestöd och uppsökande verksamhet. Syftet med en sådan försöksverksamhet skulle vara att finna former för att nå de kortutbildade som är högt prioriterade för studiestöd, men som är svåra att rekrytera till studier.

I den förevarande propositionen anförs att CSN i en rapport den 29 oktober 1985 redovisat sina synpunkter och förslag beträffande försöksverksamhet inom vuxenstudiestödsområdet. CSN har därvid framhållit att en stor del av försöksverksamheten har kunnat sättas i gång redan inom ramen för gällande bestämmelser eller efter dispens från av myndigheten meddelade föreskrifter och allmänna råd. Detta har t. ex. gällt mer flexibla ansökningstider. Flera projekt kräver emellertid ett ställningstagande från regering och riksdag, såsom exempelvis några projekt som rör den uppsökande verksamheten, där man vill bedriva verksamhet bland arbetslösa och utanför arbetsplatserna. Det gäller också projekt som förutsätter en viss liberalisering när det gäller vilka kurser som berättigar till timstudiestöd och det antal timmar som timstudiestöd kan utgå för. Slutligen vill några vuxenutbildningsnämnder använda särskilda vuxenstudiestöd i en selektiv uppsökande verksamhet och kan då behöva göra avsteg från urvalsreglerna. Departementschefen anser att flertalet av de i rapporten beskrivna projekten väl fyller syftet att intensifiera ansträngningarna att på ett mer effektivt sätt nå de prioriterade målgrupperna för vuxenstudiestöden. Han förordar därför en begränsad försöksverksamhet i enlighet med det anförda. Försöksverksamheten föreslås i första hand omfatta en tvåårsperiod och följas av en noggrann utvärdering.

Utskottet är positivt till den föreslagna försöksverksamheten och tillstyrker således propositionens förslag i denna del.

Utskottet behandlar i detta sammanhang några motioner som tar sikte på förenklade regler inom vuxenstudiestödet. Ove Karlssom m. fl. hänvisar i motion Sf408 till en av riksrevisionsverket upprättad revisionsrapport (dnr 1984:775) med förslag till åtgärder för att förenkla administrationen av vuxenstudiestödet. Med stöd härav begär motionärerna ett tillkännagivande om dels att den egentliga målgruppen för särskilt vuxenstudiestöd alltid bör få bifall till sina ansökningar oberoende av var och vid vilket ansökningstillfälle de söker, dels att den som tillhör målgruppen skall kunna få sin ansökan prövad och bifallen även om den inkommit efter gällande ansökningstid. I motion Sf409 av Ove Karlsson m. fl. framhålls vissa brister vad gäller samordningen av det vanliga vuxenstudiestödet och det särskilda vuxenstudiestödet för arbetslösa såsom exempelvis att stöden har skilda ansökningsblanketter. Motionärerna begär därför att en försöksverksamhet i syfte att uppnå bättre samordning mellan nämnda stöd snarast påbörjas. Erkki Tammenoksa m. fl. anför i motion Sf416 att de som har behov av grundskolekompetens inte skall behöva finansiera sina studier med studiemedel. I yrkande 2 begärs därför ett tillkännagivande om att kortutbildade som har behov av grundskolekompetens skall beviljas särskilt vuxenstudiestöd utan urvalsförfarande.

Enligt utskottets mening ligger samtliga nu behandlade motionsyrkanden inom ramen för den i propositionen föreslagna försöksverksamheten. Någon

riksdagens åtgärd med anledning av dessa motionsyrkanden är således inte påkallad.

Berit Oscarsson m. fl. anför i motion Sf415 att det för närvarande är mycket stora skillnader i fråga om möjligheterna att erhålla vuxenstudiestöd i landets olika län. Enligt motionärerna finns det därför anledning att ytterligare se över vilka kriterier som skall vägas in vid fördelning mellan länen så att möjligheterna att erhålla stöd blir så lika som möjligt i hela landet. Motionärerna begär i yrkande 3 ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

När det gäller vuxenstudiestödsmedlens fördelning mellan länen anfördes i föregående års budgetproposition – vilket också underströks av utskottet i betänkandet SfU 1984/85:16 – att CSN redan med gällande riktlinjer har möjlighet att ta större hänsyn till bl. a. utbildningsstrukturen inom länen. Enligt vad utskottet erfarit har CSN gjort en översyn av fördelningen av medel för vuxenstudiestöd och också gjort vissa förändringar i fördelningen. Enligt utskottets mening bör resultatet av vidtagna åtgärder avvaktas innan någon ytterligare översyn görs. Utskottet avstyrker således bifall till motion Sf415 yrkande 3.

I december 1983 beslutade riksdagen att, med anledning av sysselsättningsläget, införa en speciell form av studiestöd, *särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (SVUXA)*. Stödet regleras i en särskild lag, vilken trädde i kraft den 1 januari 1984. För första kalenderhalvåret 1984 och för budgetåret 1984/85 anvisade riksdagen särskilda medel för sådant stöd. Efter förslag i 1985 års kompletteringsproposition (1984/85:150, SfU 30, rskr. 385) beslöt riksdagen att höja vuxenutbildningsavgiften med 0,014 % till 0,264 % för att inom ramen för avgiftsmedlen få utrymme för SVUXA.

I propositionen anför departementschefen att han beräknar att den höjda avgiften bör ge ca 53 milj. kr. i utrymme för SVUXA under budgetåret 1986/87.

I fyra motioner tas upp olika frågor om SVUXA. Bengt Kronblad begär i motion Sf401 en översyn av SVUXA i syfte att få ett mer flexibelt system och viss samordning med andra studiestöd. I motion Sf409 av Ove Karlsson m. fl. anförs att en avigsida med särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa är att även högutbildade kan komma i fråga för stöd som egentligen varit tänkta för kortutbildade. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om bättre urvalsmöjligheter bland sökande till SVUXA. Erkki Tammenoksa m. fl. begär i motion Sf416 yrkande 1 ett tillkännagivande om att de som beviljats SVUXA garanteras stödet för genomförande av grundskolekompetens, förslagsvis högst fyra terminer. I motion Sf422 slutligen framhåller Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt att resurserna för SVUXA är för knappt tilltagna och att de borde samordnas med arbetsmarknadsutbildningen. De begär därför en skyndsam översyn av reglerna för SVUXA i angivet syfte.

Såsom anförs i propositionen ger den höjning av vuxenutbildningsavgiften som beslutades av riksdagen för att skapa utrymmer för SVUXA för budgetåret 1986/87 ca 53 milj. kr. Några ytterligare medel för detta ändamål står för närvarande inte till buds, och någon avgiftshöjning i detta syfte är heller inte aktuell. Utskottet vill vidare framhålla att SVUXA är ett stöd som är avsett för kortare, yrkesinriktade studier. Normalt skall således SVUXA

inte beviljas för mer än högst två terminer, och de studerande bör informeras om att de inte kan påräkna SVUXA för en längre studietid. Vad särskilt gäller urvalet till SVUXA torde enligt vad utskottet erfarit den stora efterfrågan på stöd möjliggöra ett urvalsförfarande som innebär att kortutbildade normalt kan prioriteras. Beträffande förslaget om en ökad samordning mellan SVUXA och arbetsmarknadsutbildning finns det i och för sig inget hinder härför, men såsom ovan framhållits är SVUXA en stödform som i första hand är avsedd för kortare, yrkesinriktade utbildningar. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Sf401, Sf409 i nu behandlad del, Sf416 yrkande 1 och Sf422.

E 6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar

Från anslaget E 6, som innevarande budgetår benämns Timersättning vid grundvux, bestrids utgifter för timersättning till vuxna och ungdomar som fått ringa eller ofullständig undervisning för deltagande i undervisning på grundskolenivå. Stödet utgår med 40 kr. per timme till den som förlorar arbetsinkomst, ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd på grund av deltagande i grundutbildningen. Till övriga studerande utgår stödet med 13 kr. pr timme.

Fr. o. m. den 1 juli 1986 bestrids från anslaget även kostnader för timersättning vid grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare (grund-sfi).

I propositionen föreslås att timersättning för den som har inkomstbortfall skall höjas till 42 kr. per timme medan den lägre timersättningen föreslås oförändrad. De genom vuxenutbildningsavgiften finansierade kostnaderna för timersättningen vid grundvux för vuxna förvärvsarbetande är i propositionen beräknade till 49 400 000 kr. och det totala anslagsbehovet till 188,5 milj. kr.

I motion Sf431 av Per Unckel m. fl. förordas en oförändrad timersättning till den som förlorar arbetsinkomst med 40 kr. per timme. Härigenom beräknar motionärerna en besparing på anslaget i förhållande till regeringens förslag med 7,5 milj. kr.

Utskottet, som ovan har tillstyrkt en höjning av timstudiestödet till 42 kr. i timmen, anser det rimligt med en motsvarande höjning av den högre timersättningen vid vissa vuxenutbildningar. Utskottet tillstyrker sålunda propositionens förslag under förevarande avsnitt och avstyrker bifall till motion Sf431 i motsvarande delar.

Utskottet behandlar i detta sammanhang även motion Sf410 av Ove Karlsson m. fl. Motionärerna tar där upp frågan om rätt till ersättning för restid i anslutning till timersättning för deltagare i grundutbildning för vuxna och undervisning i svenska för vuxna invandrare. De anser att det finns välgrundad anledning att även vid timersättning införa samma rätt till ersättning för restid som gäller för timstudiestödet. I motionen begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Utskottet är införstått med att nuvarande regler för timersättning i vissa fall kan medföra ett väsentligt inkomstbortfall för restid. Det skulle därför i och för sig vara önskvärt att tillskapa samma möjlighet till ersättning för

restid för timersättning som i dag gäller för timstudiestöd. Utskottet är emellertid av kostnadsskäl inte nu berett att tillstyrka ett sådant förslag.

E 7. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under denna punkt.

E 8. Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Från anslaget bestrids dels kostnader för bidrag till hälso- och sjukvård för studerande, dels stöd till synskadades merkostnader för studielitteratur vid högskolestudier.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1982/83:129, SfU 25 och rskr. 386) utövas tillsynen av studerandehälsovården av universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) fr. o. m. budgetåret 1984/85. Fr. o. m. budgetåret 1985/86 har ett nytt statsbidragssystem införts, och anslagsposten för bidrag till hälso- och sjukvård för studerande har detta budgetår beräknats till 6 480 000 kr.

I propositionen har medelsbehovet för bidrag till hälso- och sjukvård för studerande efter prisomräkning med 3 % beräknats till 6 674 000 kr.

Statsbidraget till studerandehälsovården tas upp i tre motioner. Jan Hyttring anför i motion Sf419 att till grund för det nya statsbidragssystemet för studerandehälsovården låg departmentspromemorian Ds U 1982:12. Enligt denna promemoria utgick man från att sedvanlig pris- och löneomräkning skulle göras av anslaget. Med hänsyn till att 80 % av studerandehälsovårdens kostnader består av löner och lönebikostnader måste det nya statsbidraget inte bara prisuppräknas utan även löneuppräknas. Den sammanlagda uppräkningen bör därvid ske med 7,1 % eller 460 000 kr., och motionären begär att riksdagen beslutar i enlighet härmed. Även motionärerna i motion Sf421 av Bo Hammar m. fl. begär – av i huvudsak samma skäl – att riksdagen beslutar om en uppräkning av anslaget med 7,1 %. I motion Sf431 av Per Unckel m. fl. anförs att med hänsyn till att anslaget i huvudsak täcker lönekostnader bör en uppräkning ske med 5 % för att den beslutade ambitionsnivån inte skall sänkas. I yrkande 16 begär därför motionärerna en uppräkning av anslaget med 5 % eller med ytterligare 130 000 kr.

I likhet med vad som gäller flertalet övriga ändamål till vilka staten lämnar bidrag föreslås en anslagsuppräkning med 3 %. Det synes härvid ha förutsatts att studentkårerna – liksom de statliga myndigheterna – genom rationalisering av verksamheten kan åstadkomma besparingar med 2 %. I förarbetena till det nya statsbidragssystemet finns heller inget uttalande om att en särskilt gynnsam uppräkning av anslaget skall göras. Tvärtom anförde föredraganden i proposition 1982/83:129 följande: "Förslagen om studerandehälsovårdens framtid förutsätter att staten inte bidrar med större anslag än vad som är fallet i dag. De studerande själva måste således, för att ambitionsnivån skall bibehållas, bidra i minst samma utsträckning som nu." Uttalandet lämnades utan erinran av riksdagen. Utskottet tillstyrker med det anförda propositionens förslag till medelsberäkning för bidrag till hälso- och

sjukvård för studerande och avstyrker således bifall till motionerna Sf419, Sf421 och Sf431 yrkande 16.

Såsom ovan nämnts beräknas under anslaget även medel för merkostnader för studielitteratur till synskadades högskolestudier.

I propositionen anför departementschefen att medelsåtgången för produktion av studielitteratur till synskadade högskolestuderande budgetåret 1984/85 kraftigt översteg det belopp som hade anvisats. I avvaktan på att talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) skulle göra en närmare analys angående orsakerna till överskridandet anvisades medel för innevarande budgetår över ett reservationsvis betecknat anslag. TPB har efter verkställd utredning konstaterat att överskridandet var orsakat av att genomsnittskostnaden per studerande för budgetåret 1984/85 var för lågt beräknad. TPB har därefter vidtagit åtgärder i syfte att i framtiden få fram bättre prognosinstrument för beräkning av anslaget. Mot bakgrund av de relativt kraftiga överskridandena anser sig departementschefen emellertid inte beredd att nu förorda en återgång till ett förslagsanslag. Av statsfinansiella skäl anser han sig inte heller beredd att upphäva de krav på prioriteringar som hittills har gällt för litteraturproduktionen, nämligen att biblioteket bör prioritera produktion av kurslitteratur för studerande som genomgår grundläggande högskoleutbildning eller annan utbildning som kan antas vara av direkt värde för vederbörandes yrkesverksamhet. Med hänsyn till de förhållandevis långa leveranstiderna för den aktuella studielitteraturen finner han det vidare lämpligt att TPB ges bemyndigande att beställa sådan produktion av litteratur som förfaller till betalning först under budgetåret 1987/88 upp till ett belopp av 2,3 milj. kr. Efter prisomräkning beräknas ett medelsbehov av 6 366 000 kr. för budgetåret 1986/87.

Ingvar Björk anför i motion Sf418 att när det gäller anslaget till studielitteratur för synskadade vore det rimligt att alla som behöver denna anpassning av litteraturen också kan få det. Han begär därför i yrkande 1 ett uttalande om att anslaget återgår till att vara ett förslagsanslag. Motionären anför vidare att de prioriteringar som anges i regleringsbrev för budgetåret 1984/85 innebär att synskadade diskrimineras när det gäller högre studier, eftersom studier som inte syftar till annat än att man vill berika sitt eget vetande blir omöjliga. I yrkande 2 begärs därför ett uttalande om att nämnda prioriteringar bör upphävas. Även i motion Sf424 av Görel Bohlin och Elisabeth Fleetwood begärs – av likartade skäl – att de prioriteringar för produktionen av studielitteratur som anges i regleringsbrev för budgetåret 1984/85 bör upphävas.

I samband med att medlen för produktion av studielitteratur för synskadade högskolestuderande fr. o. m. den 1 juli 1984 överfördes till talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) gjordes en relativt kraftig uppräkning av anslaget. Dåvarande departementschefen anförde därvid i proposition 1983/84:100 att det trots den föreslagna anslagsuppräkningen troligen inte heller i fortsättningen skulle bli möjligt att täcka kostnaderna för alla typer av studielitteratur. Hon räknade dock med att den nya ordningen skulle innebära att alla synskadade som antagits till högskoleutbildning i huvudsak skulle få sitt behov av studielitteratur täckt av TPB. I sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1983/84:16 fann utskottet att de uttalanden som

gjorts av departementschefen gav garantier för att behovet av studielitteratur till synskadade studerande i allt väsentligt skulle bli tillgodosett. Vidare utgick utskottet från att regeringen fortlöpande skulle bevaka att intentionerna bakom den nya ordningen kunde fullföljas. Även vid behandlingen av föregående års budgetproposition om förändringen av anslaget till reservationsanslag har utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1984/85:16 vidhållit sin uppfattning om att intentionerna bakom den omläggning som skett bör fullföljas. Utskottet förutsatte därvid att i den mån föreslagna medel inte visar sig vara tillräckliga för ändamålet regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare medelstilldelning. Sådan ytterligare medelstilldelning har därefter skett med anledning av regeringens förslag på tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 (prop. 1985/86:25, bil. 8, SfU 10, rskr. 84).

Utskottet har nu ingen annan uppfattning än vad som ovan redovisats. I rådande budgetläge anser utskottet det emellertid inte rimligt att uttala sig för att slopa det krav på prioritering av grundläggande högskoleutbildning som för närvarande gäller. Med hänsyn till den betydande osäkerhet beträffande kostnadsutvecklingen som för närvarande finns delar utskottet vidare departementschefens bedömning att medel även för budgetåret 1986/87 bör anslås i form av ett reservationsanslag. I likhet med föregående budgetår förutsätter utskottet dock att i den mån föreslagna medel inte visar sig vara tillräckliga för ändamålet regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare medelstilldelning. Utskottet tillstyrker med det anförda propositionens förslag till medelsberäkning för produktion av studielitteratur till synskadade högskolestuderande samt det för TPB förordade beställningsbemyndigandet för budgetåret 1987/88 och avstyrker således bifall till motionerna Sf418 och Sf424.

Under förevarande anslag anför departementschefen vidare att chefen för kommunikationsdepartementet efter samråd med honom föreslagit, att de medel som för närvarande anvisas över sjätte huvudtiteln och som disponeras av statens järnvägar (SJ) för bestridande av kostnader för de studerandes rabatter skall överföras till åttonde huvudtiteln. Genom dessa rabatter har de studerande kunnat resa billigare med tåg inom landet. De studerandes reskostnader bör ses som en i huvudsak studiesocial fråga som hör nära samman med de studerandes ekonomiska situation i övrigt. Mot denna bakgrund anser departementschefen att det är lämpligt att medlen för rabatterna får handhas av centrala studiestödsnämnden (CSN). Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare bestämmelser för CSN:s disposition av medlen. Vidare anförs att under budgetåret 1986/87 bör med hänsyn till den relativt korta förberedelsetiden medlen enbart användas till fortsatta rabattåtgärder vid SJ. I fortsättningen bör CSN emellertid ges relativt fria ramar inom vilka upphandling kan ske och avtal slutas med det eller de trafikföretag som kan erbjuda de för de studerande gynnsammaste villkoren. Huvudsyftet bör vara att minska reskostnaderna för studerande som har en annan hemort än studieorten. Denna inriktning samverkar väl med de övergripande utbildningspolitiska och studiesociala målsättningarna att minska de geografiska hindrens betydelse för den enskildes val av utbildning. Förslaget innebär att 65 milj. kr. överförs från sjätte till åttonde huvudtiteln och att medlen beräknas under anslaget E 8.

I motion Sf402 av Lars Werner m. fl. begärs att under förevarande anslag ytterligare 15 milj. kr. anvisas avseende studeranderabatter vid SJ.

Såsom ovan framgår har chefen för kommunikationsdepartementet föreslagit att de medel som för närvarande anvisas över sjätte huvudtiteln och som disponeras av SJ för bestridande av kostnader för de studerandes rabatter skall överföras till åttonde huvudtiteln. Ett belopp av 65 milj. kr. föreslås därvid överfört. Utskottet tillstyrker propositionens förslag om medelsöverföring. Någon ytterligare medelstilldelning till detta ändamål på sätt som begärts i motion Sf402 kan utskottet av kostnadsskäl inte medverka till. Motionen avstyrks följaktligen.

Ändringar i lagen (1981:691) om socialavgifter m. m.

Enligt 2 kap. 1 § lagen om socialavgifter utgår arbetsmarknadsavgift med för närvarande 1,586 % och vuxenutbildningsavgift med för närvarande 0,264 %.

Arbetsmarknadsavgiften

I proposition 1985/86:100, bil. 12 föreslår chefen för arbetsmarknadsdepartementet en höjning av dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen med 20 kr. till 335 kr. I syfte att finansiera denna höjning föreslås en höjning av arbetsmarknadsavgiften med 0,3 procentenheter.

Lars Ulander m. fl. har i motion A276 föreslagit en höjning av dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen med 45 kr. till 360 kr., och med hänsyn härtill har samma motionärer i motion Sf432 föreslagit en höjning av arbetsmarknadsavgiften med 0,42 procentenheter. I motion A206 har Lars Werner m. fl. föreslagit en höjning av dagpenningen med 85 kr. till 400 kr. samt en höjning av arbetsmarknadsavgiften med 0,9 procentenheter. Karin Söder m. fl. anför i motion A255 att dagpenningen bör höjas till 360 kr. men att denna höjning bör finansieras på annat sätt än medelst avgiftshöjning, och motionärerna yrkar således avslag på propositionens förslag om avgiftshöjning. Även motionärerna i motion A266 av Alf Wennerfors m. fl. yrkar avslag på propositionens förslag om höjning av avgiften och anser att en höjning av dagpenningen bör finansieras på annat sätt. Sistnämnda motionärer anser dock att högsta dagpenning bör utgå med 335 kr.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt yttrande 1985/86:2 y till socialförsäkringsutskottet anfört följande. Utskottet avser att i sitt betänkande AU 1985/86:11 tillstyrka förslaget i motion A276 av Lars Ulander m. fl. om att höja dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen till 360 kr. Arbetsmarknadsutskottet har därvid förutsatt att finansiering sker enligt gällande principer, dvs. till 65 % med avgiftsmedel (arbetsmarknadsavgiften) och till 35 % med budgetmedel. Med hänsyn härtill tillstyrker arbetsmarknadsutskottet den höjning av arbetsmarknadsavgiften som föreslås i motion Sf432.

Socialförsäkringsutskottet har ingen annan uppfattning än vad som kommit till uttryck i arbetsmarknadsutskottets yttrande. Utskottet tillstyrker således bifall till motion Sf432 om höjning av arbetsmarknadsavgiften med

0,42 procentenheter till 2,006 % och avstyrker därmed bifall till motionerna A206, A255 och A266 i motsvarande delar.

Vuxenutbildningsavgiften

Såsom ovan framgår – under avsnittet E 5. Vuxenstudiestöd – har utskottet tillstyrkt förslaget i motion Sf432 av Lars Ulander m. fl. om ökad medelstilldelning till vuxenstudiestöd med 22 milj. kr. I syfte att finansiera ökningen av medelstilldelning föreslås i nämnda motion en höjning av vuxenutbildningsavgiften med 0,006 procentenheter.

Med hänsyn till att anslaget Vuxenstudiestöd m. m. i sin helhet är avgiftsfinansierat tillstyrker utskottet den i motion Sf432 föreslagna höjningen av vuxenutbildningsavgiften.

Utskottet behandlar i detta sammanhang slutligen motion Sf406 av Anita Johansson m. fl., såvitt avser yrkande 2. Motionärerna anför att trots att egenföretagare inte betalar någon vuxenutbildningsavgift får organisationer såsom LRF, SHIO m. fl. medel för uppsökande verksamhet och studieorganisatörsutbildning från anslaget Vuxenstudiestöd. Enligt motionärerna bör även egenföretagare medverka till finansieringen av vuxenutbildningen, och de begär ett tillkännagivande härom.

Såsom framhållits i motionen kan vissa organisationer för egenföretagare få del av bl. a. medel för uppsökande verksamhet. Egenföretagare kan dock inte söka timstudiestöd eller dagstudiestödets inkomstbidrag. För att vuxenutbildningsavgift skall kunna tas ut av egenföretagare skulle en översyn av det totala utnyttjandet av avgiftsmedlen krävas. Enligt vad utskottet erfarit har diskussioner förts vid olika tillfällen med berörda företagarorganisationer i syfte att nå en gemensam överenskommelse om ett avgiftsuttag. Diskussionerna har dock hittills varit resultatlösa. Utskottet förutsätter att arbetet med att nå en överenskommelse fortgår, och någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Sf406 i nu behandlad del är således inte påkallad.

Hemställan

Utskottet hemställer

Centrala studiestödsnämnden m. m.

1. att riksdagen beslutar att 31 700 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att delvis finansiera anslaget Centrala studiestödsnämnden m. m.,

2. att riksdagen till *Centrala studiestödsnämnden m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 82 807 000 kr.,

3. beträffande *suppleanter i vuxenutbildningsnämnderna*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf420.

4. att riksdagen till *Ersättning till vissa myndigheter för deras handläggning av studiesocialt stöd* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 12 520 000 kr.,

Studiehjälp m. m.

5. beträffande *återbetalningspliktiga studiemedel*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf403 och 1985/86:Sf426 yrkande 4,

6. beträffande *avräkning av extra tillägg vid utbetalning av studiemedel*
att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Sf430 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om avräkning av extra tillägg vid utbetalning av studiemedel,

7. att riksdagen till *Studiehjälp m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 1 576 445 000 kr.,

Studiemedel m. m.

8. beträffande *höjning av studiemedlens totalbelopp m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf426 yrkandena 1–3 och 1985/86:Sf427,

9. beträffande *ändrade fribeloppsgränser*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf426 yrkande 10,

10. beträffande *månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:Sf426 yrkande 11 godkänner vad som förordats i propositionen om månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning,

11. beträffande *betalningstillfällen för studiemedelsavgift m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf425 och 1985/86:Sf426 yrkandena 9 och 13,

12. beträffande *avgiftsgränsen för återbetalning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf426 yrkandena 5–8,

13. beträffande *medelsanvisning till Studiemedel m. m.*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1985/86:Sf426 yrkande 14 och 1985/86:Sf431 yrkande 1 till *Studiemedel m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 4 728 290 000 kr.,

14. beträffande *tidigare hemarbetande kvinnors möjligheter att studera med hjälp av studiemedel*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf346 yrkande 2 i motsvarande del,

15. beträffande *äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf428 yrkande 1.

16. beträffande *utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf405 och 1985/86:Sf431 yrkande 2,

Vuxenstudiestöd m. m.

17. beträffande *tim- och dagstudiestödets nivå*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1985/86:246 yrkande 5, 1985/86:Sf406 yrkande 1 och 1985/86:Sf431 yrkandena 5–8 antar i propositionen framlagt förslag till ny lydelse av 5 kap. 5 §, 6 kap. 7 och 11 §§ studiestödslagen (1973:349),

18. beträffande *medelsanvisning till Vuxenstudiestöd m. m.*
att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del och med bifall till motion 1985/86:Sf432 yrkande 2 samt med avslag på motion 1985/86:Sf431 yrkandena 4, 9, 11 och 12 *dels* godkänner att 816 800 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., *dels* till *Vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 816 800 000 kr.,

19. beträffande *det differentierade vuxenstudiestödet m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf346 yrkande 2 i motsvarande del, 1985/86:Sf407 och 1985/86:Sf414,

20. beträffande *den övre åldersgränsen för det särskilda vuxenstudiestödet*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1985/86:Sf412 och 1985/86:Sf415 yrkande 2 antar i propositionen framlagt förslag till ny lydelse av 7 kap. 5 § studiestödslagen (1973:349),

21. beträffande *de studerandes ställning vid viss kursgård i studiestödshänseende*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf423,

22. beträffande *försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1985/86:Sf411, 1985/86:Sf430 yrkande 3 och 1985/86:Sf431 yrkande 10 godkänner vad som i propositionen förordats om en tvåårig försöksverksamhet med ett utvidgat kollektivt ansökningsförfarande för dagstudiestödens internatbidrag,

23. att riksdagen *dels* godkänner vad som i propositionen förordats om en tvåårig försöksverksamhet med friare resursutnyttjande inom vuxenstudiestödsområdet, *dels* antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) i vad lagförslaget inte berörts under momenten 17 och 20 ovan,

24. beträffande *förenklade regler inom vuxenstudiestödet*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf408, 1985/86:Sf409 i motsvarande del och 1985/86:Sf416 yrkande 2,

25. beträffande *fördelningen av vuxenstudiestöd*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf415 yrkande 3,

26. beträffande *särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf401, 1985/86:Sf409 i motsvarande del, 1985/86:Sf416 yrkande 1 och 1985/86:Sf422,

Timersättning vid vissa vuxenutbildningar

27. beträffande *timersättning vid vissa vuxenutbildningar*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:Sf431 yrkandena 13–15 *dels* godkänner att 49 400 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera delar av anslaget Timersättning vid vissa vuxenutbildningar, *dels* till *Timersättning vid vissa vuxenutbildningar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 188 500 000 kr.,

28. beträffande *ersättning för restid i anslutning till timersättning vid vissa vuxenutbildningar*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf410,

Avskrivning av vissa studielån

29. att riksdagen till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.,

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

30. beträffande *statsbidraget till studerandehälsovården*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1985/86:Sf419, 1985/86:Sf421 och 1985/86:Sf431 yrkande 16,

31. beträffande *studielitteratur till synskadade elever*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:Sf418 och 1985/86:Sf424,

32. att riksdagen medger att regeringen lämnar talboks- och punktskriftsbiblioteket det beställningsbemyndigande om 2 300 000 kr. för budgetåret 1987/88 som förordats i propositionen,

33. beträffande *studeranderabatter*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86:Sf402,

34. att riksdagen till *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 78 040 000 kr.,

Ändringar i lagen om socialavgifter m. m.

35. beträffande *ändringar i lagen om socialavgifter*
att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del och med bifall till motion 1985/86:Sf432 yrkande 1 samt med avslag på

motionerna 1985/86:A206 yrkande 5, 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 antar det av utskottet i bilaga 4 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter.

36. beträffande *vuxenutbildningsavgift för egenföretagare*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Sf406 yrkande 2.

Stockholm den 20 mars 1986

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Ralf Lindström (s), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Eva Johansson (s), Barbro Sandberg (fp) och Ingegerd Anderlund (s).

Reservationer

1. Återbetalningspliktiga studiemedel (mom. 5)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "När riksdagen" och slutar med "yrkande 4." bort ha följande lydelse:

Hösten 1983 ändrades reglerna för gymnasiestuderandes rätt till studiemedel. Därefter kan ungdomar under 20 år låna pengar för gymnasie- eller folkhögskolestudier endast om mycket speciella skäl föreligger. Principen var riktig, nämligen att ingen skall behöva låna till gymnasiestudier utan den utbildningsnivån bör alla garanteras utan skuldsättning. I praktiken blev det dock så att vissa ungdomar tvingades hoppa av sina studier och andra har inte kunnat börja studera. Möjligheten att kunna finansiera studierna har saknats. Detta har drabbat speciellt ungdomar i glesbygd och på mindre orter. De ungdomarna är ofta tvingade att flytta för att kunna gå på gymnasiet. En del gymnasielinjer finns bara på några få orter, och flertalet av eleverna vid dessa linjer tvingas därför att studera utanför hemorten. Studiebidraget räcker inte till för att finansiera eget boende. En del elever kan få pengar hemifrån, men inte alla – framför allt inte de som kommer från arbetarhem. Med hänsyn till att många gymnasiestuderande är myndiga bör de som andra myndiga människor själva få ta ansvar för sin försörjning. Det finns många ungdomar mellan 18 och 20 år som vill utbilda sig på folkhögskola. De skall givetvis ha möjlighet att göra detta utan ekonomiska hinder. Det är inte vettigt att behöva vänta tills man fyllt 20 år för att börja eller avsluta en utbildning. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att alla studerande över 18 års ålder skall ha rätt till studiemedel. Vad utskottet med bifall till motion Sf426 yrkande 4 således anfört bör ges regeringen till känna. Härigenom blir även motion Sf403 tillgodosedd.

dels att utskottet under moment 5 bort hemställa

5. beträffande *återbetalningspliktiga studiemedel*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkande 4 och med anledning av motion 1985/86:Sf403 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Höjning av studiemedlens totalbelopp m. m. (mom. 8)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet är" och slutar med "studiemedelssystemet genomförs." bort ha följande lydelse:

I avvaktan på att ett nytt studiefinansieringssystem kan träda i kraft måste enligt utskottets mening vissa förbättringar göras inom ramen för nuvarande system. Utskottet förordar därvid en höjning av studiemedelsnivån till 148 % av basbeloppet fr. o. m. den 1 juli 1986 i enlighet med vad som föreslagits i motion Sf427. Några ytterligare förbättringar av studiemedlen på sätt som förordats i motion Sf426 kan utskottet däremot inte medverka till.

dels att utskottet under moment 8 bort hemställa

8. beträffande *höjning av studiemedlens totalbelopp m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf427 och med avslag på motion 1985/86:Sf426 yrkandena 1–3 antar följande såsom *Reservanternas förslag* betecknade

Förslag till
Lag om ändring i studiestödslagen (1973:349)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 13 och 24 §§ studiestödslagen (1973:349) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse	*Reservanternas förslag*
4 kap.	
13 §	
Studiemedel utgår med *8,06* procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidsstuderande 30 dagar.	Studiemedel utgår med *8,22* procent av basbeloppet för varje hel, sammanhängande tidsperiod för vilken den studerande har rätt till studiemedel. Tidsperioden skall omfatta för heltidsstuderande 15 och för deltidsstuderande 30 dagar.

Vad som sägs i första stycket gäller endast om ej annat följer av 14, 16, 17, 19, 22 eller 25 §.

24 §

I studiemedel ingår studiebidrag. Barntillägg utgår dock endast i form av återbetalningspliktiga studiemedel.

För varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande utgör studiebidra-	För varje hel, sammanhängande tidsperiod om 15 dagar för heltidsstuderande och om 30 dagar för deltidsstuderande utgör studiebidra-

get 121 kronor. Om studiemedlen för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 17, 19 och 21–23 §§ utgår med lägre belopp än *8,06* procent av basbeloppet utgör studiebidraget dock endast så stor del av 121 kronor som svarar mot förhållandet mellan det belopp som utgår och *8,06* procent av basbeloppet.

get 121 kronor. Om studiemedlen för denna tidsperiod enligt 10, 13, 16, 17, 19 och 21–23 §§ utgår med lägre belopp än *8,22* procent av basbeloppet utgör studiebidraget dock endast så stor del av 121 kronor som svarar mot förhållandet mellan det belopp som utgår och *8,22* procent av basbeloppet.

Utgående studiemedel utgör i första hand studiebidrag. Återstoden utgör återbetalningspliktiga studiemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

3. Höjning av studiemedlens totalbelopp, ändrade fribeloppsgränser, månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning, avgiftsgränsen för återbetalning m. m. och medelsanvisning till Studiemedel m. m. (mom. 8–10 och 12–13)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 14 med "Utskottet är" och slutar på s. 15 med "och Sf427." bort ha följande lydelse:

De eventuella förändringar som studiemedelskommittén kan komma att föreslå kan de studerande troligen inte få del av förrän tidigast studieåret 1988/89. Utskottet anser inte att detta är tillfredsställande utan åtgärder måste vidtas redan nu för att förbättra de studerandes försörjningsvillkor.

Ett flertal beräkningar visar att studiemedlens totalbelopp ligger på alltför låg nivå. En omedelbar höjning av totalbeloppet är därför nödvändig, och utskottet förordar en höjning till 155 % av basbeloppet. Enligt utskottets mening är det vidare angeläget med omedelbara förändringar även beträffande andra delar inom studiemedelssystemet. Detta gäller bl. a. bidragsdelens andel av totalbeloppet, som i dag bara är 7.4 %. Den bör snarast återställas till 25 % av totalbeloppet. Vidare bör barntillägget göras om till ett bidrag.

Propositionens förslag om en övergång till månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning avvisar utskottet, som anser att studiemedel även fortsättningsvis skall utbetalas två gånger per termin.

Vad gäller – – – = utskottet – – – på grund av vårdbidrag.

Beträffande fribeloppsgränserna anser utskottet att dessa endast skall omfatta den faktiska studieperioden och således att inkomster från perioder mellan terminer, t. ex. jul- och sommaruppehåll, inte skall påverka fribeloppet.

Såsom inledningsvis – – – = utskottet – – – i frågan. När det gäller återbetalningsreglerna i övrigt anser utskottet att dessa snarast bör ändras enligt följande. Äktamakeprövningen bör avskaffas vid fastställande av

avgiftsunderlaget. Gränsen för återbetalning bör baseras på medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet, och inkomster på den nivån eller under skall ej medföra återbetalningsskyldighet. Vidare bör successiv upp- och nedtrappning av gränsen ske. För de år som den skuldsatte inte har en inkomst motsvarande medianlönen för TCO-kollektivet bör studiemedelsavgiften avskrivas. Slutligen bör återbetalningsplikten återinträda först när den egna inkomsten når över medianlönen för heltidsarbetande inom TCO-kollektivet.

Regeringen bör snarast framlägga förslag om de förbättringar inom studiemedelssystemet som utskottet förordat. I syfte att finansiera dessa förbättringar tillstyrker utskottet förslaget i motion Sf426 att – utöver propositionens förslag – ytterligare 405 400 000 kr. anvisas under anslaget Studiemedel m. m.

dels att utskottet under moment 8 bort hemställa

8. beträffande *höjning av studiemedlens totalbelopp m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkandena 1–3 och med anledning av motion 1985/86:Sf427 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet under moment 9 bort hemställa

9. beträffande *ändrade fribeloppsgränser*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet under moment 10 bort hemställa

10. beträffande *månadsutbetalning av studiemedel till studerande i gymnasial utbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkande 11 och med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet under moment 12 bort hemställa

12. beträffande *avgiftsgränsen för återbetalning m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkandena 5–8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

dels att utskottet – under förutsättning av bifall till reservantens förslag under momenten 8–10 och 12 ovan – under moment 13 bort hemställa

13. beträffande *medelsanvisning till Studiemedel m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf426 yrkande 14 och med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1985/86:Sf431 yrkande 1 till *Studiemedel m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 5 133 690 000 kr.,

4. Ändrade fribeloppsgränser (mom. 9)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Barbro Sandberg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Fribelopps-

gränserna vid" och slutar med "ökad medelsanvisning." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening inskränker fribeloppsreglerna på ett onödigt sätt de studerandes möjligheter till extrainkomster på fritiden. De ger även stora marginaleffekter. Kraven på en given studietakt är enligt utskottet tillräckliga för att förhindra att extraarbetet tar för stor del av den studerandes tid. Utskottet förordar därför en höjning av fribeloppsgränserna fr. o. m. nästa budgetår, och i syfte att finansiera en sådan höjning tillstyrker utskottet förslaget i motion Sf431 om ökad medelsanvisning med 10 milj. kr. Regeringen bör lägga fram förslag i enlighet med det anförda.

dels att utskottet under moment 9 bort hemställa

9. beträffande *ändrade fribeloppsgränser*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Sf426 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Medelsanvisning till studiemedel (mom. 13)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Barbro Sandberg (fp) anser – under förutsättning av bifall till reservation 4 – att utskottet under moment 13 bort hemställa

13. beträffande *medelsanvisning till Studiemedel m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkande 1 och med anledning av propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:Sf426 yrkande 14 till *Studiemedel m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 4 738 290 000 kr.,

6. Äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel (mom. 15)

Nils Carlshamre (m), Gullan Lindblad (m), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m) och Barbro Sandberg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "I direktiven" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

I direktiven till studiemedelskommittén har, såsom inledningsvis nämnts, särskilt betonats vissa områden som kommittén bör ta upp. Det gäller bl. a. hänsynstagande till makes ekonomi vid återbetalning av studiemedel. Enligt utskottets mening bör principen om individens rätt till ekonomisk självständighet gälla även inom studiestödsområdet. Med hänsyn härtill förutsätter utskottet att kommitténs arbete leder fram till förslag om att äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel avskaffas.

dels att utskottet under moment 15 bort hemställa

15. beträffande *äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf428 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands (mom. 16)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Möjligheten att få svenskt studiestöd för studier utomlands är enligt utskottets mening alltför restriktiv. Utskottet anser att internationella kontakter i form av studier utomlands är betydelsefulla. Studiestöd för sådana studier bör därför kunna utgå efter i princip samma regler som gäller för studier här i Sverige. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under moment 16 bort hemställa

> 16. beträffande *utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkande 2 och med anledning av motion 1985/86:Sf405 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands (mom. 16)

Kenth Skårvik och Barbro Sandberg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

I dag är möjligheterna att erhålla studiemedel från Sverige för studier vid icke-nordiskt lärosäte små. Det är främst när det gäller s. k. bristutbildning, dvs. sådan utbildning som inte ges i Sverige eller som inte har tillräckligt antal platser i förhållande till uppskattat arbetsmarknadsbehov, som studiemedel för studier i utomnordiska länder kan erhållas. Enligt utskottets mening är det viktigt att – som ett led i internationaliseringsarbetet – förbättra möjligheterna att bedriva högre studier utomlands. Regeringen bör därför framlägga förslag till nya regler som underlättar för studerande att få studiemedel för studier utomlands.

dels att utskottet under moment 16 bort hemställa

> 16. beträffande *utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf405 och med anledning av motion 1985/86:Sf431 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Tim- och dagstudiestödets nivå och medelsanvisningen till vuxenstudiestöd m. m. (mom. 17 och 18)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "om socialavgifter." bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det nödvändigt att genomföra besparingar även inom vuxenstudiestödsområdet. Förslaget i motion Sf431 innebär att ytterligare

156,8 milj. kr. av vuxenutbildningsavgiftsmedlen kan tillföras anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden och i motsvarande mån avlasta statsbudgeten. Återstående utrymme för vuxenstudiestöd bör fördelas på 14 200 särskilda vuxenstudiestöd, 13 000 dagstudiestöd och 15 000 timstudiestöd. Inkomstbidraget inom dagstudiestödet bör utgå med 240 kr. per dag och timstudiestödet med 40 kr. per timme. För uppsökande verksamhet på arbetsplatser samt för planering m. m. av uppsökande verksamhet och utbildning av fackliga studieorganisatörer bör anvisas tillhopa 7 milj. kr. med hänsyn till att dessa ändamål under senare år har åtnjutit ett betydande stöd. De uppdämda behov av kontakt och påverkan som kan ha förelegat bör därför i inte ringa utsträckning nu vara tillgodosedda.

dels att utskottet under momenten 17 och 18 bort hemställa

17. beträffande *tim- och dagstudiestödets nivå*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkandena 5–8 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:246 yrkande 5 och 1985/86:Sf406 yrkande 1

dels antar följande såsom *Reservanternas förslag* betecknade lydelse av 5 kap. 5 § och 6 kap. 7 § studiestödslagen (1973:349)

Regeringens förslag	*Reservanternas förslag*
5 kap. 5 §	
Timstudiestöd utgör *42* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.	Timstudiestöd utgör *40* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.
6 kap. 7 §	
Inkomstbidrag utgör *252* kronor för varje dygn.	Inkomstbidrag utgör *240* kronor för varje dygn.
Internatbidrag utgör 210 kronor för varje dygn.	

dels antar i propositionen framlagt förslag till ny lydelse av 6 kap. 11 § samma lag.

18. beträffande *medelsanvisning till Vuxenstudiestöd m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkandena 4, 9, 11 och 12 samt med anledning av propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:Sf432 yrkande 2 *dels* godkänner att 638 000 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., *dels* till *Vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 638 000 000 kr.,

10. Medelsanvisning till Vuxenstudiestöd m. m. (mom. 18)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Vad gäller" och slutar med "om socialavgifter." bort ha följande lydelse:

Vad gäller frågan om de särskilda vuxenstudiestöden och deras beloppsmässiga koppling till utbildningsbidragen vill utskottet anföra följande. Arbetsmarknadsutskottets c-ledamöter har i en reservation till betänkandet AU 1985/86:11 ansett att det – i avvaktan på partsöverläggningar om ersättningarna vid arbetslöshet – bör anstå med att ta ställning till utbildningsbidragens belopp. Med hänsyn härtill anser utskottet att det nu saknas anledning att tillstyrka förslaget i motion Sf432 om ökad medelstilldelning till vuxenstudiestöd.

dels att utskottet under moment 18 bort hemställa

18. beträffande *medelsanvisning till Vuxenstudiestöd*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motionerna 1985/86:Sf431 yrkandena 4, 9, 11 och 12 och 1985/86:Sf432 yrkande 2 *dels* godkänner att 794 800 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera anslaget Vuxenstudiestöd m. m., *dels* till *Vuxenstudiestöd m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 794 800 000 kr.,

11. Försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan (mom. 22)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Frågan om" och slutar med "och Sf411." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är kollektiv rekvirering av studiestöd över huvud taget en dålig konstruktion. Med sådan kollektiv ansökan är risken stor att syftet med vuxenstudiestödet inte uppnås eftersom de i en grupp ingående individernas utbildningsbakgrund sannolikt är mycket skiftande. Hela frågan om kollektiv rekvirering bör därför bli föremål för omprövning, och utskottet avstyrker propositionens förslag om en tvåårig försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan.

dels att utskottet under moment 22 bort hemställa

22. beträffande *försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkande 10 *dels* avslår det i propositionen framlagda förslaget om en tvåårig försöksverksamhet med ett utvidgat kollektivt ansökningsförfarande för dagstudiestödens internatbidrag, *dels* avslår motionerna 1985/86:Sf411 och 1985/86:Sf430 yrkande 3.

12. Försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan (mom. 22)

Karin Israelsson (c), Kenth Skårvik (fp), Rune Backlund (c) och Barbro Sandberg (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Frågan om" och slutar med "och Sf411." bort ha följande lydelse:

Frågan om en utvidgad rätt att söka tim- och dagstudiestöd kollektivt har tidigare behandlats av utskottet. I sitt av riksdagen godkända betänkande SfU 1982/83:19 förutsatte utskottet att regeringen skulle pröva om det utan större svårigheter gick att utvidga rätten att göra kollektiva ansökningar till att avse även De Handikappades Riksförbund (DHR) och Handikappförbundens Centralkommitté (HCK). Med hänsyn härtill är utskottet positivt till att regeringen nu föreslagit en försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan. Såsom framgår av utskottets ovan redovisade uttalande avsåg utskottet dock att sådan möjlighet endast skulle gälla för handikapporganisationerna. Enligt utskottets mening bör – med hänsyn till de begränsade ekonomiska resurser som står till förfogande för vuxenstudiestödet – dagstudiestödens internatbidrag inte utgå till ålderspensionärer. Utskottet förutsätter att ålderspensionärer för sin studieverksamhet i stället kan erhålla stöd från t. ex. studieförbund. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker propositionens förslag om försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan såvitt gäller handikapporganisationer och avstyrker förslaget såvitt gäller pensionärsorganisationer. Vad slutligen gäller frågan om rätten till kollektiv ansökan även skall avse Förbundet mot läs- och skrivsvårigheter (FMLS) anser utskottet att försöksverksamheten med nu föreslagna organisationer bör komma i gång och utvärderas innan man överväger att utvidga rätten till ytterligare grupper. Utskottet vill i detta sammanhang påpeka att många av de studerande som FMLS arbetar för bör ha möjligheter att delta i grundvux, vilket ger en förmånligare ersättning.

dels att utskottet under moment 22 bort hemställa

> 22. beträffande *försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf430 yrkande 3 och med anledning av propositionen samt med avslag på motionerna 1985/86:Sf411 och 1985/86:Sf431 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en tvåårig försöksverksamhet med ett utvidgat kollektivt ansökningsförfarande för dagstudiestödens internatbidrag,

13. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar (mom. 27)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "motsvarande delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan i reservation 9 föreslagit att timstudiestödet skall utgå med 40 kr. i timmen. I överensstämmelse härmed bör även den högre timersättningen vid vissa vuxenutbildningar bestämmas till 40 kr. i timmen.

Härigenom kan anslaget minskas med 7,5 milj. kr. och motsvarande medel i besparingssyfte tillföras anslaget C 4. Bidrag till studieförbunden i enlighet med vad som anförts i reservation 9.

dels att utskottet under moment 27 bort hemställa

27. beträffande *timersättning vid vissa vuxenutbildningar*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkandena 13–15 och med anledning av propositionen i motsvarande del *dels* godkänner att 41 900 000 kr. av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1986/87 används för att finansiera delar av anslaget Timersättning vid vissa vuxenutbildningar, *dels* till *Timersättning vid vissa vuxenutbildningar* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag om 181 000 000 kr.,

14. Statsbidraget till studerandehälsovården (mom. 30)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "I likhet" och på s. 26 slutar med "yrkande 16." bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att studerandehälsovårdens kostnader i huvudsak består av lönekostnader bör enligt utskottets mening en större uppräkning göras av statsbidraget än vad som föreslagits i propositionen. Utskottet anser det därvid rimligt med en uppräkning av anslagsposten med 5 % för att den beslutade ambitionsnivån inte skall sänkas.

dels att utskottet under moment 30 bort hemställa

30. beträffande *statsbidraget till studerandehälsovården*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf431 yrkande 16 och med anledning av propositionen i motsvarande del och motionerna 1985/86:Sf419 och 1985/86:Sf421 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Statsbidraget till studerandehälsovården (mom. 30)

Karin Israelsson (c), Rune Backlund (c) och Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "I likhet" och på s. 26 slutar med "yrkande 16." bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås en uppräkning av anslaget med 3 % vilket motsvarar en förväntad prisökning. Det verkliga förhållandet är emellertid att 80 % av studerandehälsovårdens kostnader består av löner och lönebikostnader. Det nya statsbidraget måste mot denna bakgrund räknas upp med såväl löne- som prisökningar. Enligt utskottets mening bör den sammanlagda uppräkningen ske med 7,1 % innebärande ett statsbidrag på 6 940 000 kr. En lägre uppräkning skulle nämligen innebära att kostnaderna övervältras på en ekonomiskt svag grupp, studenterna, som redan tar ett mycket stort ekonomiskt ansvar för studerandehälsovårdens drift.

dels att utskottet under moment 30 bort hemställa

30. beträffande *statsbidraget till studerandehälsovården*

att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:Sf419 och 1985/86:Sf421 och med anledning av propositionen i motsvarande del och motion 1985/86:Sf431 yrkande 16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Studeranderabatter (mom. 33)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Såsom ovan" och slutar med "avstyrks följaktligen." bort ha följande lydelse:

Av förslaget i budgetpropositionens bilaga 8 framgår att SJ i sin anslagsframställning efter omräkning anser sig behöva 105 milj. kr. för pensionärs- och studeranderabatterna. Chefen för kommunikationsdepartementet föreslår likväl en sänkning i jämförelse med framställningen till totalt 90 milj. kr. Detta synes drabba de studerandes rabatter som nu genom en kringgående rörelse skall erhålla något slags kompensation via utbildningsdepartementets budget i framtiden. Utskottet är inte berett att medverka till ytterligare försämringar för de studerande och föreslår därför att beloppet uppräknas med 15 milj. kr. i förhållande till propositionens förslag.

dels att utskottet under moment 33 bort hemställa

33. beträffande *studeranderabatter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Sf402 och med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (mom. 34)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 14 – att utskottet under moment 34 bort hemställa

34. att riksdagen till *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 78 170 000 kr..

18. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (mom. 34)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser – under förutsättning av bifall till reservation 15 – att utskottet under moment 34 bort hemställa

34. att riksdagen till *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 78 306 000 kr.,

19. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (mom. 34)

Margó Ingvardsson (vpk) anser – under förutsättning av bifall till reservationerna 15 och 16 – att utskottet under moment 34 bort hemställa

34. att riksdagen till *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 93 306 000 kr.,

20. Ändringar i lagen om socialavgifter (mom. 35)

Nils Carlshamre (m), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Siri Häggmark (m) och Rune Backlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och på s. 29 slutar med "motsvarande delar." bort ha följande lydelse:

Ställningstagandet till förslagen om arbetsmarknadsavgiften hänger direkt samman med de frågor som arbetsmarknadsutskottet berett om arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag samt de finansieringsfrågor som aktualiserats i samband härmed. I två reservationer (m) resp. (c) till betänkandet AU 1985/86:11 föreslås att förbättringar av dessa ersättningar finansieras på annat sätt än som förutsatts i budgetpropositionen och i motioner från socialdemokrater och vpk. Mot denna bakgrund avstyrks en höjning av arbetsmarknadsavgiften.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Såsom ovan" och slutar med "av vuxenutbildningsavgiften." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan avstyrkt förslaget i motion Sf432 om ökad medelstilldelning till vuxenstudiestöd. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet även den i motionen föreslagna höjningen av vuxenutbildningsavgiften.

dels att utskottet under moment 35 bort hemställa

35. beträffande *ändringar i lagen om socialavgifter*
att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motionerna 1985/86:Sf432 yrkande 1 och 1985/86:A206 yrkande 5 avslår det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter,

21. Ändringar i lagen om socialavgifter (mom. 35)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 28 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet har" och på s. 29 slutar med "motsvarande delar." bort ha följande lydelse:

Ställningstagandet till förslagen om arbetsmarknadsavgiften hänger direkt samman med de frågor som arbetsmarknadsutskottet berett om arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag samt de finansieringsfrågor som aktualiserats i samband härmed. I en reservation (vpk) till betänkandet AU 1985/86:11 tillstyrks förslagen i motion 1985/86:A206 av Lars Werner m. fl.

(vpk), däribland att höja dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen till 400 kr. per dag. Därvid har förutsatts att finansieringen sker med en höjd arbetsmarknadsavgift. Mot den bakgrunden tillstyrks den höjning av avgiften med 0,9 procentenheter som föreslås i motion A206.

dels att utskottet under moment 35 bort hemställa

35. beträffande *ändringar i lagen om socialavgifter*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A206 yrkande 5 och med anledning av propositionen i motsvarande delar och motion 1985/86:Sf432 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 antar följande såsom *Reservantens förslag* betecknade

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Propositionens förslag	*Reservantens förslag*
2 kap.	
1 §	
En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. *sjukförsäkringsavgift* med 9,30 procent,	
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent,	
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,	
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,	
6. *arbetsskadeavgift* med 0,60 procent,	
7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,886* procent,	7. *arbetsmarknadsavgift* med *2,486* procent,
8. *arbetarskyddsavgift* med 0,35 procent,	
9. *vuxenutbildningsavgift* med *0,264* procent,	9. *vuxenutbildningsavgift* med *0,270* procent,
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.	
Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.	
Staten betalar inte arbetsskadeavgift.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

Särskilt yttrande

Ändringar i lagen om socialavgifter

Kenth Skårvik och Barbro Sandberg (båda fp) anför:

När det gäller finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen har folkpartiet i sin partimotion 1985/86:A259, vilken behandlas av arbetsmarknadsutskottet

i betänkande AU 1985/86:11, principiellt uttalat sig för att egenavgifterna till försäkringen bör höjas och att arbetsgivarnas ansvar för finansieringen ökas. Därmed avses att skapa incitament för arbetsmarknadens parter att sluta löneavtal som inte är inflationsdrivande och inte heller skapar arbetslöshet. I enlighet med detta resonemang har vi godtagit en höjning av arbetsmarknadsavgiften samtidigt som vi har begärt ett ändrat statsbidragssystem när det gäller arbetslöshetskassorna som bl. a. innebär höjda avgifter för medlemmarna.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1985/86:2 y

om höjning av arbetsmarknadsavgiften

Till socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över yrkande 1 i motion 1985/86:Sf432 av Lars Ulander m. fl. (s) om ändring i lagen om socialavgifter. I yrkandet begärs höjningar av arbetsmarknadsavgiften och vuxenutbildningsavgiften. I detta yttrande behandlar arbetsmarknadsutskottet endast den föreslagna höjningen av arbetsmarknadsavgiften.

Enligt 2 kap. 1 § lagen om socialavgifter utgår arbetsmarknadsavgiften för närvarande med 1,586 % på lönesumman. Förslag om denna avgift har förutom i den ovannämnda motionen lagts fram även i årets budgetproposition och i tre andra, till arbetsmarknadsutskottet hänvisade motioner. De aktuella förslagen och deras innebörd framgår av följande sammanställning:

Prop. 1985/86:100 bil. 12 (arbetsmarknadsdepartementet)	höjning av avgiften med 0,3 %
motion 1985/86:A206, yrk. 5 av Lars Werner m. fl. (vpk)	höjning av avgiften med 0,9 %
motion 1985/86:Sf432, yrk.1 av Lars Ulander m. fl. (s)	höjning av avgiften med 0,42 %
motion 1985/86:A255, yrk. 11 av Karin Söder m. fl. (c)	avslag på regeringens förslag om höjning av avgiften
motion 1985/86:A266, yrk. 10 av Alf Wennerfors m. fl. (m)	avslag på regeringens förslag om höjning av avgiften

Ställningstagandet till förslagen om arbetsmarknadsavgiften hänger direkt samman med de frågor arbetsmarknadsutskottet för närvarande bereder om arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag samt de finansieringsfrågor som aktualiserats i samband härmed. Utskottet kommer i betänkande AU 1985/86:11 att tillstyrka förslagen i motion 1985/86:A276 av Lars Ulander m. fl. (s), däribland att höja dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen till 360 kr. per dag, och har förutsatt att finansiering sker enligt gällande principer, dvs. till 65 % med arbetsmarknadsavgiften och till 35 % med

budgetmedel. Mot den bakgrunden tillstyrker arbetsmarknadsutskottet den höjning av arbetsmarknadsavgiften som föreslås i motion 1985/86:Sf432.

De till både socialförsäkrings- och arbetsmarknadsutskotten hänvisade förslagen om ändring i lagen om sociala avgifter bör slutligt handläggas i ett sammanhang. Det synes vara praktiskt att det sker i anslutning till den höjning av vuxenutbildningsavgiften som socialförsäkringsutskottet har att bereda. Om detta har samråd skett mellan utskottens kanslier. De till arbetsmarknadsutskottet hänvisade förslagen om arbetsmarknadsavgiften i budgetpropositionen och angivna motioner överlämnas salunda till socialförsäkringsutskottet för fortsatt beredning.

Sammanfattningsvis hemställs att socialförsäkringsutskottet föreslår att riksdagen – med bifall till motion 1985/86:Sf432 yrkande 1 såvitt nu är i fråga samt med avslag på motionerna 1985/86:A206 yrkande 5, 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 – antar regeringens förslag till ny lydelse av 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter med den ändringen att arbetsmarknadsavgiften fr. o. m. den 1 januari 1987 skall utgöra 2,006 %.

Samtidigt överlämnas som ovan sagts det till proposition 1985/86:100 bilaga 12 fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter samt motionerna A206, A255 och A266 i de nyss redovisade delarna.

Stockholm den 27 februari 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Lahja Exner (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sven Lundberg (s), Johnny Ahlqvist (s), Sigge Godin (fp), Monica Öhman (s), Ingrid Hemmingsson (m), Erik Holmkvist (m), Karl-Erik Persson (vpk) och Görel Thurdin (c).

Avvikande meningar

1. Bengt Wittbom (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Ingrid Hemmingsson (m), Erik Holmkvist (m) och Görel Thurdin (c) anser

att den del av yttrandet som på s. 1 börjar "Ställningstagandet till" och på s. 2 slutar "utgöra 2,006 %" bort ha följande lydelse:

Ställningstagandet till förslagen om arbetsmarknadsavgiften hänger direkt samman med de frågor som arbetsmarknadsutskottet för närvarande bereder om arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag samt de finansieringsfrågor som aktualiserats i samband härmed. I två reservationer (m) resp. (c) till betänkandet AU 1985/86:11 föreslås att förbättringar av dessa ersättningar finansieras på annat sätt än som förutsatts i budgetpropositionen och i motioner från socialdemokrater och vpk. Mot denna bakgrund avstyrks den

höjning av arbetsmarknadsavgiften som föreslås även i motion 1985/86:Sf432.

De till – – – = utskottet – – – fortsatt beredning.

Sammanfattningsvis hemställs att socialförsäkringsutskottet föreslår att riksdagen – med bifall till motionerna 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 – avslår *dels* regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter och motion 1985/86:Sf432 yrkande 1 såvitt nu är i fråga, *dels* motion 1985/86:A206 yrkande 5.

2. Karl-Erik Persson (vpk) anser

att den del av yttrandet som på s. 1 börjar "Ställningstagandet till" och på s. 2 slutar "utgöra 2,006 %" bort ha följande lydelse:

Ställningstagandet till förslagen om arbetsmarknadsavgiften hänger direkt samman med de frågor som arbetsmarknadsutskottet för närvarande bereder om arbetslöshetsersättningar och utbildningsbidrag samt de finansieringsfrågor som aktualiserats i samband härmed. I en reservation (vpk) till betänkandet AU 1985/86:11 tillstyrks förslagen i motion 1985/86:A206 av Lars Werner m. fl. (vpk), däribland att höja dagpenningen inom arbetslöshetsförsäkringen till 400 kr. per dag. Därvid har förutsatts att finansieringen sker med en höjd arbetsmarknadsavgift. Mot den bakgrunden tillstyrks den höjning av avgiften som föreslås i motion A206 varigenom yrkandet om avgiftshöjning i motion Sf432 tillgodoses.

De till – – – = utskottet – – – fortsatt beredning.

Sammanfattningsvis hemställs att socialförsäkringsutskottet föreslår att riksdagen – med bifall till motion 1985/86:A206 yrkande 5 och med anledning av motion 1985/86:Sf432 yrkande 1 såvitt nu är i fråga samt med avslag på motionerna 1985/86:A255 yrkande 11 och 1985/86:A266 yrkande 10 – antar regeringens förslag till ny lydelse av 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter med den ändringen att arbetsmarknadsavgiften fr. o. m. den 1 januari 1987 skall utgöra 2,486 %.

Särskilt yttrande

Elver Jonsson (fp) och Sigge Godin (fp) anför:

När det gäller finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen har folkpartiet i partimotion 1985/86:A259 principiellt uttalat sig för att egenavgifterna till försäkringen bör höjas och att arbetsgivarnas ansvar för finansieringen ökas. Därmed avses att skapa incitament för arbetsmarknadens parter att sluta löneavtal som inte är inflationsdrivande och inte heller skapar arbetslöshet. I enlighet med detta resonemang har vi godtagit en höjning av arbetsmarknadsavgiften samtidigt som vi har begärt ett ändrat statsbidragssystem när det gäller arbetslöshetskassorna som bl. a. innebär höjda avgifter för medlemmarna. Den frågan behandlas för närvarande i arbetsmarknadsutskottet (AU 1985/86:11).

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)[1]
dels att 2 kap. skall upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 1 och 6 §§, 3 kap. 4, 7, 11 och 30 §§, 4 kap. 21 och 36 §§, 5 kap. 5 §, 6 kap. 7 och 11 §§, 7 kap. 5 och 17 a §§, 8 kap. 21, 51 och 75 §§ samt 9 kap. 1 § skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 9 kap. 5 och 6 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
1 §	
Staten lämnar studiestöd enligt denna lag i form av *förlängt barnbidrag*, studiehjälp, studiemedel, timstudiestöd, dagstudiestöd och särskilt vuxenstudiestöd.	Staten lämnar studiestöd enligt denna lag i form av studiehjälp, studiemedel, timstudiestöd, dagstudiestöd och särskilt vuxenstudiestöd.
6 §[2]	
Studiestödet handhas av *statliga myndigheter, däribland* centrala studiestödsnämnden, studiemedelsnämnderna och vuxenutbildningsnämnderna, *samt av skolstyrelserna, landstingskommunernas utbildningsnämnder och läroanstalterna.*	Studiestödet handhas av centrala studiestödsnämnden, studiemedelsnämnderna och vuxenutbildningsnämnderna.
Kommun kan föreskriva att fråga om studiestöd som ankommer på skolstyrelsen skall handläggas av annan kommunal nämnd. Motsvarande rätt tillkommer landstingskommun.	*Läroanstalt är skyldig att till centrala studiestödsnämnden, studiemedelsnämnderna och vuxenutbildningsnämnderna lämna de uppgifter som är av betydelse för tillämpningen av denna lag enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.*
Allmän försäkringskassa skall beräkna storleken av timstudiestöd, dagstudiestöd och särskilt vuxenstudiestöd samt betala ut sådana stöd.	

[1] Lagen omtryckt 1981: 579.
[2] Senaste lydelse 1981: 1116.

3 kap.

4 §

Studiebidrag jämte tillägg utgår endast vid *heltidsundervisning som omfattar minst åtta veckor, om ej regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, centrala studiestödsnämnden förordnar annat.*

Studiebidrag jämte tillägg utgår endast vid *heltidsstudier.*

7 §[3]

Inackorderingstillägg utgår med lägst *550* och högst *1 300* kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Närmare föreskrifter om inackorderingstillägg meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen utser.

Inackorderingstillägg utgår med lägst *670* och högst *1 330* kronor i månaden till studerande som behöver inackordering. Närmare föreskrifter om inackorderingstillägg meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen utser.

11 §[4]

Extra tillägg utgår med *600, 400* eller *200* kronor i månaden.

Extra tillägg utgår med *660, 440* eller *220* kronor i månaden.

Närmare bestämmelser om extra tillägg meddelas av regeringen.

30 §

Utöver vad som följer av bestämmelserna ovan i detta kapitel kan inackorderingstillägg utgå till sådan utlandssvensk studerande vid grundskolan som tillhör någon av årskurserna 6–9 och som behöver inackordering.

Detsamma gäller utlandssvensk studerande som *deltager* i motsvarande *undervisning vid skola som avses i 33 eller 34 § skollagen (1962:319).*

Detsamma gäller utlandssvensk studerande som *deltar* i motsvarande *utbildning vid sameskolan, en riksinternatskola eller en sådan fristående skola som avses i 9 kap. 1 eller 2 § skollagen (1985:1100).*

Närmare bestämmelser om inackorderingstillägg enligt första eller andra stycket meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av centrala studiestödsnämnden.

4 kap.

21 §[5]

Som den studerandes inkomst under kalenderhalvåret enligt 16 och 19 §§ räknas den inkomst som han kan antagas komma att åtnjuta under kalenderhalvåret. Värdet av naturaförmåner fastställs av rege-

Som den studerandes inkomst under kalenderhalvåret enligt 16 och 19 §§ räknas den inkomst som han kan antagas komma att åtnjuta under kalenderhalvåret. Värdet av naturaförmåner fastställs av rege-

[3] Senaste lydelse 1985:258.
[4] Senaste lydelse 1984:313.
[5] Senaste lydelse 1985:258.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
ringen. Statligt eller statskommunalt bostadsbidrag, allmänt barnbidrag och annat studiestöd enligt denna lag än timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag räknas inte som inkomst.	ringen. Statligt eller statskommunalt bostadsbidrag, allmänt barnbidrag, *förlängt barnbidrag, handikappersättning* och annat studiestöd enligt denna lag än timstudiestöd, inkomstbidrag och vuxenstudiebidrag räknas inte som inkomst.

Med förmögenhet förstås i 17 och 19 §§ skattepliktig förmögenhet enligt lagen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt.

36 §

Studiemedel enligt detta kapitel får beviljas svensk medborgare för studier utom riket, om studierna icke med lika stor fördel kan bedrivas vid svensk läroanstalt.

Även i andra fall får studiemedel enligt detta kapitel beviljas för studier utom riket enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Första och andra styckena gäller dock endast sådana studier som motsvarar eller är jämförbara med studier vid svensk läroanstalt eller utbildningslinje som omfattas av förordnande enligt 1 § eller 3 kap. 1 §.

Första och andra styckena gäller ej för sjukperiod som avses i 28 §.	*Studiemedel kan även utgå för sjukperiod som avses i 28 § enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen.*

5 kap.

5 §[6]

Timstudiestöd utgör *40* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.	Timstudiestöd utgör *42* kronor för studietimme enligt 3 § första stycket 1 och för timme enligt 3 § första stycket 2.

6 kap.

7 §[7]

Inkomstbidrag utgör *240* kronor för varje dygn.	Inkomstbidrag utgör *252* kronor för varje dygn.
Internatbidrag utgör *200* kronor för varje dygn.	Internatbidrag utgör *210* kronor för varje dygn.

11 §[8]

Har internatbidrag beviljats facklig organisation för fördelning mellan vissa arbetstagare gäller följande utan hinder av vad som eljest föreskrivs i detta kapitel.

1. Bidraget får utgå till den fackliga organisationen i stället för till den studerande.

2. Bidraget skall motsvara den faktiska kostnaden för resor, kost och logi för den studerande.

[6] Senaste lydelse 1985: 258.
[7] Senaste lydelse 1985: 258.
[8] Senaste lydelse 1985: 258.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3. För varje kurs får bidragen dock aldrig beräknas till högre belopp än som motsvarar *200* kronor i genomsnitt för varje dygn och varje studerande som har rätt till bidraget.	3. För varje kurs får bidragen dock aldrig beräknas till högre belopp än som motsvarar *210* kronor i genomsnitt för varje dygn och varje studerande som har rätt till bidraget.

7 kap.

5 §

Särskilt vuxenstudiestöd kan utgå såväl vid heltidsstudier om minst 15 dagar under ett kalenderhalvår som vid deltidsstudier om minst 30 dagar under ett kalenderhalvår. Till deltidsstuderande kan dock särskilt vuxenstudiestöd utgå endast om han bedriver studierna på minst halvtid.

Särskilt vuxenstudiestöd får utgå för kalenderhalvår som infaller senast under det år då den studerande fyller 50 år. Särskilt vuxenstudiestöd får även utgå för senare kalenderhalvår, om särskilda skäl föreligger.

I fråga om särskilt vuxenstudiestöd *äger* 4 kap. 6–9 §§ motsvarande *tillämpning*.	I fråga om särskilt vuxenstudiestöd *tillämpas* 4 kap. 6–8 §§ *på* motsvarande *sätt*.

17 a §[9]

Studerande har rätt att behålla vuxenstudiebidrag och återbetalningspliktiga studiemedel vid

1. ledighet för tillfällig vård av barn i samma omfattning som enligt 4 kap. 10–12 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring gäller för rätt till föräldrapenning,
2. ledighet för fullgörande av uppdrag i elevorganisation under sammanlagt högst tio dagar under ett kalenderår och
3. kortvarig ledighet för enskild angelägenhet av vikt.

Utgår föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid under vilken den studerande uppbär vuxenstudiebidrag, skall vuxenstudiebidraget minskas med det belopp som har utgått i föräldrapenning för samma tid.	Utgår föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för tid under vilken den studerande uppbär vuxenstudiebidrag, skall vuxenstudiebidraget minskas med det belopp som har utgått i föräldrapenning för samma tid. *Vuxenstudiebidraget skall dock ej minskas med sådant belopp som har utgått i föräldrapenning enligt 3 kap. 5 § fjärde stycket lagen om allmän försäkring.*

[9] Senaste lydelse 1985:89.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
21 §	
Har under visst år beslut om debitering av avgift helt eller delvis förfallit enligt 66 § på grund av att den återbetalningsskyldige ej erlagt det debiterade beloppet eller del därav, ökas återbetalningsbeloppet enligt 20 § första stycket 1.a) med det belopp som erhålles vid följande beräkning. Det belopp som ej betalats multipliceras med det regleringstal som fastställts i slutet av det år, för vilket avgiften debiterats den återbetalningsskyldige. Det belopp som därvid erhålles mulipliceras sedan i sin tur med det regleringstal som fastställts under närmast följande år. Motsvarande sker därefter för varje följande år till och med året närmast före det under vilket beslutet om debitering av avgiften förfallit.	
Första stycket äger motsvarande tillämpning på preliminär eller kvarstående avgift som den återbetalningsskyldige under året återfått enligt 74 § första eller andra stycket eller enligt 75 §.	*Har den återbetalningsskyldige under året återfått preliminär eller kvarstående avgift enligt 74 § första stycket, andra stycket eller enligt 75 § ökas återbetalningsbeloppet enligt 20 § första stycket 1. a) med det utbetalade beloppet.*
51 §	
För kvarstående avgift utgår en tilläggsavgift. Tilläggsavgiften beräknas efter *nio* öre för varje hel krona, dock minst tio kronor. Tilläggsavgiften avrundas till närmast högre hela krontal. I fråga om tilläggsavgift *äger* 61 § andra stycket, 62 § andra stycket samt 63, 65 och 66 §§ motsvarande *tillämpning*.	För kvarstående avgift utgår en tilläggsavgift. Tilläggsavgiften beräknas efter *tolv* öre för varje hel krona, dock minst tio kronor. Tilläggsavgiften avrundas till närmast högre hela krontal. I fråga om tilläggsavgift *tillämpas* 61 § andra stycket, 62 § andra stycket samt 63, 65 och 66 §§ *på* motsvarande *sätt*.
75 §	
Beslut om nedsättning av preliminär avgift enligt 39 eller 40 § föranleder ej att redan erlagt belopp skall återbäras. Detsamma gäller vid beslut enligt 39 eller 40 § om att preliminär avgift ej skall utgå.	*Om preliminär avgift sätts ned enligt 39 eller 40 §, har den återbetalningsskyldige efter ansökan rätt att återfå för mycket erlagd preliminär avgift. Ansökan skall ges in till centrala studiestödsnämnden.* Detsamma gäller vid beslut enligt 39 eller 40 § om att preliminär avgift ej skall utgå.
Om synnerliga skäl föreligger, är dock den återbetalningsskyldige efter ansökan berättigad att återfå för mycket erlagd preliminär avgift. Ansökan skall ges in till centrala studiestödsnämnden.	

9 kap.

1 §

Lagen (1969: 93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt äger tillämpning på *annat studiestöd än förlängt barnbidrag* om *studiestödet* sökts efter varsel om eller utbrott av arbetskonflikt. Dock äger lagen icke tillämpning på studiestöd åt handikappad som av medicinska eller sociala skäl behöver utbildning på grund av handikappet.

Lagen (1969: 93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt äger tillämpning på *studiestöd om detta har* sökts efter varsel om eller utbrott av arbetskonflikt. Dock äger lagen icke tillämpning på studiestöd åt handikappad som av medicinska eller sociala skäl behöver utbildning på grund av handikappet.

5 §

Har någon uppburit studiestöd men meddelar att han ej önskar utnyttja detta, får det genast återbetalas utan tillämpning av 8 kap. och 9 kap. 2 §. Närmare föreskrifter om sådan återbetalning meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

6 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försöksverksamhet i fråga om studiestöd enligt denna lag. I sådana föreskrifter får göras avvikelser från bestämmelser i lagen. Försöksverksamheten får dock inte innebära försämringar i fråga om förutsättningarna för studiestöd som har beviljats en studerande enligt lagens bestämmelser.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 8 kap. 51 och 75 §§ den 1 januari 1987, samt i övrigt den 1 juli 1986.

Bestämmelsen i 8 kap. 51 § i sin nya lydelse tillämpas första gången vid bestämmande av kvarstående avgift för avgiftsåret 1986.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förlängt barnbidrag som avser tid före den 1 juli 1986.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*

2 kap.
1 §[1]

En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala

1. *sjukförsäkringsavgift* med 9,30 procent,
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent,
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,
6. *arbetsskadeavgift* med 0,60 procent,

7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,586* procent,	7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,886* procent,

8. *arbetarskyddsavgift* med 0,35 procent,
9. *vuxenutbildningsavgift* med 0,264 procent samt
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

[1] Senaste lydelse 1985:513.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 § lagen (1981:691) om socialavgifter skall ha följande lydelse.

Propositionens förslag	*Utskottets förslag*
2 kap.	
1 §	
En arbetsgivare skall på det avgiftsunderlag som anges i 3–5 §§ för varje år betala	
1. *sjukförsäkringsavgift* med 9,30 procent,	
2. *folkpensionsavgift* med 9,45 procent,	
3. *tilläggspensionsavgift* efter den procentsats som anges i särskild lag,	
4. *delpensionsavgift* med 0,50 procent,	
5. *barnomsorgsavgift* med 2,20 procent,	
6. *arbetsskadeavgift* med 0,60 procent,	
7. *arbetsmarknadsavgift* med *1,886* procent,	7. *arbetsmarknadsavgift* med *2,006* procent,
8. *arbetarskyddsavgift* med 0,35 procent,	
9. *vuxenutbildningsavgift* med *0,264* procent,	9. *vuxenutbildningsavgift* med *0,270* procent,
10. *lönegarantiavgift* med 0,20 procent.	

Arbetsgivare som avses i 1 kap. 2 § andra stycket skall dock betala endast tilläggspensionsavgift.

Staten betalar inte arbetsskadeavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

Innehållsförteckning

Propositionen 1
Motioner 2
Utskottet 9
E 1. Centrala studiestödsnämnden 9
E 2. Ersättning till vissa myndigheter för deras handläggning av studiesocialt stöd 10
E 3. Studiehjälp m. m. 10
E 4. Studiemedel m. m. 12
E 5. Vuxenstudiestöd m. m. 16
E 6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar 24
E 7. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti 25
E 8. Bidrag till vissa studiesociala ändamål 25
Ändringar i lagen om socialavgifter 28
Arbetsmarknadsavgiften 28
Vuxenutbildningsavgiften 29
Hemställan 29
Reservationer 33
1. Återbetalningspliktiga studiemedel (vpk) 33
2. Höjning av studiemedlens totalbelopp (c) 34
3. Höjning av studiemedlens totalbelopp, ändrade fribeloppsgränser m. m. (vpk) 35
4. Ändrade fribeloppsgränser (m och fp) 36
5. Medelsanvisning till studiemedel (m och fp) 37
6. Äktamakeprövning vid återbetalning av studiemedel (m och fp) 37
7. Utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands (m) 38
8. Utvidgad rätt till studiemedel för studier utomlands (fp) 38
9. Tim- och dagstudiestödets nivå och medelsanvisningen till vuxenstudiestöd m. m. (m) 38
10. Medelsanvisning till Vuxenstudiestöd m. m. (c) 40
11. Försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan (m). 40
12. Försöksverksamhet med vidgad rätt till kollektiv ansökan (c och fp) 41
13. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar (m) 41
14. Statsbidraget till studerandehälsovården (m) 42
15. Statsbidraget till studerandehälsovården (c och vpk) 42
16. Studeranderabatter (vpk) 43
17. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (m) 43
18. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (c) 43
19. Bidrag till vissa studiesociala ändamål (vpk) 44
20. Ändringar i lagen om socialavgifter (m och c) 44
21. Ändringar i lagen om socialavgifter (vpk) 44
Särskilt yttrande 45
Ändringar i lagen om socialavgifter (fp) 45

Bil. 1 Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1985/86:2 y 47

Bil 2. I propositionen framlagt förslag till Lag om ändring i studiestödslagen (1973:349) 50
Bil. 3. I propositionen framlagt förslag till Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter 56
Bil. 4 Av utskottet framlagt förslag till Lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter 57